

Mircea fișier curățat .Urcă sumarul din documente și șterge sumarul meu.

E.I.Alte minorități

1927-1940

Ucraineni, Ruteni, Ruși,Polonezi,

Bulgari, Sârbi, Macedoneni, Turci, Găgăuzi,

Polonezi, Cehi,Armeni,Țigani (Romi)

Vezi obligatoriu , pentru context, pe larg , la [fișier Minorități](#).

E.I.Alte minorități.....	1
1927-1940.....	1
Ucraineni, Ruteni, Ruși,Polonezi,.....	1
Bulgari, Sârbi, Macedoneni, Turci, Găgăuzi,.....	1
Polonezi, Cehi,Armeni,Țigani (Romi).....	1
.....	6
Guvern PNL .Vintilă Brătianu 1927/1928.....	6
.....	6
1.)Documentar L.D: "Problema minorităților" în foruri internaționale.....	6
a) Circulara "Uniunii Internaționale pentru Soc.Naț ".....	6
-Găgăuzi.Memoriul Asociației Bulgare din Dobrogea meridională.....	7
b) Ermil Pangrați către Vint.Brătianu ,apr.-mai 1928.....	7
/Activitatea și nevoile Asociației.....	7
c)Plenara a XII a Uniunii Internaționale a Asociațiilor ptr.Liga Națiunilor,.....	7
/Situația bulgarilor din Cadrilater.....	7
d)Congresul minorităților etnice,Geneva, ? sept. '28.....	7
/Bulgarii din Cadrilater.....	7
.....	7
Guvern Maniu.Legislatura I.Sesiunea I.1928 /1929.....	7
.....	7
2) N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928.....	7
☒ Ucrainenii.....	8
*Notă: ucrainenii în Parlament.....	8
☒Macedonenii din Cadrilater.....	8
/Conflictele macedo-bulgare.....	8
3.)C.Krakalia (PNU/ PNT) ,Declarație la mesaj,29dec.'28.....	8
*Notă.Krakalia (PSD-ucrainean)-1920.la ratificarea Tratatului de la Saint Germaine	8
/Suferințele ucrainenilor sub guvernările PNL și PP.....	9
-Răpirea școlilor ucrainene.....	9
-Sistarea activităților culturale.....	9
-Reforma agrară :strâmbă ,nedreaptă.....	9
/Călăuza ucrainenilor :Hotărârea de la Alba Iulia !.....	9
.....	9
Guvern Maniu .Legislatura I .Sesiunea II . 1929 / 1930.....	9
.....	9
4)Asociația ucraineană din România ,Apel-Protest , 21 dec.'29.....	10
/Contra terorii roșii din Ucraina,.....	10
.....	10
Restaurația, Carol II, 8 iun.'30.....	10
.....	10
Guvern GGMironescu .Legislatura I.Sesiunea III , 1930 / 1931.....	10
.....	10
5.)Gr.Andreiasciuc (PNT-Ucrainean, deputat Cernăuți) ,la mesaj,5 dec.'30.....	10
☒Regele.....	10
☒Politica externă:drumul la Moscova trece prin Kiev.....	11
☒ Ucrainenii din Bucovina.....	11

-Clica ucrainenilor liberali.....	11
▫ Renașterea culturală și economică.....	11
/Excese de "stânga" și de "dreapta".....	11
▫ Criza economică.....	11
/Hangaralele țărănești	12
▫ Școală anormală :români? ucraineni ? ruteni ?.....	12
...Intervenție Iorga,Șeicaru.....	12
▫Biserica surdă	13
...Intervenție Iorga.....	13
▫Împotriva asimilării și desnaționalizării.....	14
6.)Cernea , " Roumanie ... revizionisme " ,1933 // ucrainenii //.....	14
/Ucrainenii: Maramureș, Bucovina ,Basarabia.....	14
/Organizarea politică ucraineană.....	14
7.)Țanco Pencof (senator bulgar) ,discurs, 13 dec.'30.....	14
/Legea minorităților !.....	14
8.)W.Zaloziecky ,senator ucrainean, discurs la mesaj, 11 dec.'30.....	15
-----	15
Guvern Iorga-Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea I.....	15
-----	15
9.) Grigore Gafencu, "Însemnări politice",1929-1939 ,.....	15
▫Minoritățile din Cadrilater.....	15
-Bulgarii.....	15
-Coloniștii români.....	15
-Macedonenii.....	15
#"Desbulgarizarea"Cadrilaterului.....	15
-Turcii , tătarii.....	15
#Bătăliile electorale.....	16
10.) Gh.Grigorovici(PSD), discurs la mesaj, 26 iunie'31.....	16
▫ Minoritățile în Bucovina.....	16
/Românii ucrainizați.....	16
11.)Denis Mayer-Mihalsky ,senator,(P.Ucrainean -Bucovina),declarație la Mesaj,30 iun.'31.(DS, MO 10, șed. din 30 iunie'31, p 216).....	16
▫Ucrainenii –cea mai nedreptățită minoritate.....	16
/Subsecretariatul pentru minorități.....	16
12.)N.Iorga,Eparhie armeano-gregoriană în România ,14 iul.'31.....	17
▫Armenii –vechi locuitori ai Moldovei.....	17
▫Armenii –din Muntenia și Basarabia.....	17
▫Lege: Eparhia armeano-gregoriană.....	17
-----	17
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	17
-----	17
13)Vladimir Zaloziecky ,(P.Ucrainean) , discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	17
▫Doleanțele populației ucrainene nesatisfăcute.....	18
/Nu votează Răspunsul la Mesaj.....	18
-----	18
Guvern de alegeri , Al.Vaida.....	18
-----	18
14.) Rezultatul alegerilor din 17 iul.'32.....	18
/PNȚ : cartel electoral cu ucrainenii și bulgarii.....	18
-----	18
Guvern A.VaidaVoevod .Legislatura II .Sesiunea extraordinară, .10aug. -11oct.'32. .18	18
-----	18
14.)Vladimir Zaloziecky (PNUcr.la mesaj, Senat 19 aug.'32.....	18
/Cartel electoral cu PNȚ.....	18
/Se abține să voteze Răspunsul la mesaj.....	18
15.)G.Serbeniuk ,(P.N.Ucrainean,Rădăuți ,) la Mesaj , 31 aug.'32.....	19
▫Doleanțele ucrainenilor.....	19
-Revizuirea reformei agrare !.....	19
-Legiferarea regimului sfeclei.....	19
-Inundațiile.....	19
-Șoselele , drumurile.....	20

▫ Ucrainenii , sub regim românesc.....	20
...Intervenție Prelipceanu.....	20
...Intervenție Lotar Rădăceanu.....	20
▫ Ucrainenii sub cele două regimuri.....	20
-Școala.....	20
...Intervenție Virgil Solomon.....	20
▫Ucrainenii cer :.....	21
...Intervenție Virgil Solomon.....	21
16.)Victor Papacostea (PNL-g.)declarațiile lui Șt.Pencoff ,2 sept ' 32.....	22
/Comunicarea dubioasă a lui Șt.Pencoff.....	22
...Replică Sandu Carp.....	22
▫Explicațiile lui Pencoff.....	22
/Niciodată nu s-au plâns.....	22
/Bulgarii din Cadrilater au suportat colonizarea.....	23
/Nu s-au constituit în partid minoritar.....	23
/Nu au făcut iredentism.....	23
...Concluzie Papacostea.....	23
-Bulgarii din Cadrilater sunt refractari iredentismului.....	23
17.)Marcu Ilief (PNȚ-bulgar),Bulgarii din Cadrilater , 21 sept.'32.....	24
/Presă liberală incită la vilențe în Cadrilater.....	24
/Coloniștii macedoneni jefuesc, bat.....	24
/Populația bulgară și turcă sub teroare.....	24
/IGDuca, presa liberală –incită.....	24
▫Mișcarea pentru apropierea româno-bulgară.....	24
/Să fie aplicată legea alarmismului.....	24
18.)Lotar Rădăceanu (PSD) ,interpelare :Ucrainenii ,3 oct.'32.....	25
/Ucrainenii –regimul cel mai nefavorabil dintre minorități.....	25
/Regimul austriac(Bucovina) și rusesc(Basarabia).....	25
▫Doleanțele minorității ucrainene.....	25
19.)D.luca (PNL) ,interpelare :incidente la granița cu Bulgaria , 7 oct.'32.....	25
/Provocări, schimb de focuri, morți.....	25
/Ministerul de Externe –ce măsuri intenționează?.....	26
20.) G.Serbeniuk (P:Ucrainean) , declarație la Conversiune , 5 oct.'32.....	26
/Militează pentru Conversiunea de drept.....	26
/Proiectul nu aduce nici o ușurare.....	26
21.)Victor Papacostea (PNL-2) , Comunicare : Turcii , 7 oct.'32.....	26
Răspuns : D.Gusti , 8 oct.'32.....	26
-Papacostea:Minoritatea turcănu este reprezentată în Parlament.....	26
-D.Gusti:promisiune de rezolvare.....	26
.....	27
Guv.Maniu / Guv.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară . 15 nov.'32 - 15 apr.'33.....	27
.....	27
23.)G.Serbeniuk (P.Ucr.) starea de asediu ,Cameră , 3 febr.'33.....	27
24.Denyse Mayer Mihalsky (P.Ucrainean),// Senat, 4 febr,'33.....	27
/Votează contra.....	27
25.)Gh.Serbeniuk (P:Ucr.) . la Conversiune , Cameră, 10 apr.'33.....	27
/Votează contra.....	27
26)Congresului țiganilor, întrunirea publică din cartierul Kepler, 29 aug.'33.....	27
/Greu să cunoști țigăniea.....	27
*Părintele Calinic Șerboianu.....	28
▫Asociația Generală a Țiganilor din România.....	28
/În propagandă prin țigănie.....	28
-Țiganca ! Dănciucii !.....	28
-Căruța cu coviltir Cazanul de fiert porumb !.....	28
-str.Kepler.....	28
-Mentalitate țigănească.....	28
*Bulibașa.....	28
▫29 aug.'33:Întrunirea.....	29
▫ Apelul către țigani.....	29
▫ Scopul Asociației.....	29
/Apeluri - blesteme – binecuvântări.....	29

...Ținuta cetățenească perfectă.....	29
...Populație simpatică, deschisă,inteligentă.....	30
...Murdăria țigănească.....	30
27.)Uniunea Generală a Romilor din România, primul congres, 8 oct.'33.....	30
♣Romi, nu țigani !.....	30
/1 milion de suflete împrăștiate.....	30
/Calitățile cetățenești ale romilor.....	30
...Disprețuiți și huliți: paria societății.....	30
/A venit ceasul organizării.....	31
♣8 oct.'33 Primul congres al romilor.....	31
/Meseriași de toate categoriile.....	31
/Intelectuali ridicăți dintre noi.....	31
/Femei ridicate din neamul nostru.....	31
/Romi parveniți la situații bune.....	31
/Români, gazetari –ca observatori.....	31
♣Pentru Țară, Rege și Patriarh.....	31
-----	32
Guvern IG Duca .14 nov.1933.....	32
Alegeri .Asasinarea lui Duca.29dec.'34.....	32
-----	32
28)Adunarea generală a Romilor(președ.G.A.Lăzurica)20 nov.'33.....	32
♣Actul de constituire al UGR.....	32
/Dna C Cornescu Achimescu : sprijină acțiunea.....	32
♣Pentru Dinastie și Patriarh.....	32
♣Moțiunea.....	32
-----	33
Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura I.Sesiunea ordinară .1 febr.'34.....	33
-----	33
29.)Gh.Bethlen (P.M),discurs la mesaj/sârbi-maghiari /24 febr.'34.....	33
♣Maghiarii vor același tratament cu sârbii.....	33
30.)Gr.Iunian (PRT) :cartelul electoral cu ucrainenii , Cernăuți , 26 febr.'34.....	33
♣Iunian:să rupem zăgazarile regionalismelor și rasismului.....	33
/Respectarea limbii și religiei.....	34
31.)Vladimir Zalozičky (P.Ucr.) , discurs la mesaj, 5 mart.'34.....	34
/Mesajul și Răspunsul: nimic despre minorități.....	34
♣Asimilarea forțată a ucrainenilor.....	34
...Intervenție Ion Nistor.....	34
32.)Ion Nistor, discurs concluzie la Mesaj, Cameră //ucrainenii/6 mart.'34.....	34
P.N.Ucrainean – Zalozičky.....	34
/Inexactități, exagerări, denaturări , elucubrații minoritariste.....	34
/Ucrainenii din PNL:adevărați reprezentanți ai ucrainenilor.....	35
/Nu se face prozelitism printre ucraineni.....	35
♣I.Nistor " <i>Problema ucraineană în lumina istoriei</i> ".....	35
33.)Victor Iamandi (subsecret.Interne), răspuns la interpelări, 10 mart.'34.....	35
/Politica greșită a PNȚ față de ucraineni.....	35
34.)UGR Romilor.Comitetelor de sectoare din Capitală Romilor, 10 mart.'34.....	35
/Adunări constitutive ale romilor în județe.....	35
/Întruniri ale romilor din cartierele Capitalei.....	35
♣Gh.Lăzurică:UGR și congresele internaționale.....	35
-Raport ptr Congresul de la Nancy.....	36
-Adresă către "The Gypsies Loore Society " din Londra.....	36
♣Memoriu către Ministerul Muncii.....	36
35.)Propaganda monarhistă ucraineană, în România ,16 mart.'34.....	36
/Propagandă germană antisovietică printre ucraineni.....	36
/Hatmanul Pavlo Skoropadski –propagandămonarhistă în Bucovina și Basarabia.....	36
/Legături cu PNȚ și Averescu.....	36
♣"Adevărul ":avertisment pentru nelegalitatea acestei mișcări.....	37
36.)N.Batzaria: Găgăuzii , 24 mart.'34.....	37
/Găgăuzii din Dobrogea Nouă și Basarabia.....	37
-turci de religie creștin-ortodoxă?.....	37
-pecenegi și cumani ?.....	37

-bulgari și greci turciți?.....	37
/Găgăuzii din România.....	37
37.)Memoriul cadiilor musulmani din Dobrogea [nedatat] , 1933 ? 1934 ?.....	37
/Musulmanii din Dobrogea.....	37
/Statul român:tratament favorabil.....	38
♣1926.Mârzescu:Cadiate musulmane.....	38
/1933+1934? Pericolul desființării cadiatelor.....	38
♣Confuzii între noțiuni distincte :naționalitatea și religia.....	38
/Turcia = stat laic, republican.....	38
/Țările mahomedane-și-au păstrat legile religioase ale Coranului.....	38
/Mahomedanii din țările europene au păstrat cadiatele.....	38
/Constituționalitatea cadiatului în România.....	39
♣14 nov.1878.Făgăduiala Regelui Carol I.....	39
/Respectarea făgăduelii de către Ferdinand I și Carol II.....	39
-----	39
Guv. Gh.Tătărăscu .Legislatura I.Sesiunea a II-a ordinară .15 nov.'34 - 25 apr.'35.	39
-----	39
38.)dr.M.Isăcescu (PT -Constanța) , discurs la mesaj, 10 dec.'34.....	39
♣ Constanța:nevoi locale.....	39
/Expulzarea străinilor pașaportari!.....	39
/Musulmanii nedreptățiți.....	40
♣Realități și greutăți dobrogene.....	40
39.)Vasile Lepădatu (PNȚ) ,discurs la Mesaj/Turcii/11 dec.'34.....	40
♣Turcii ,din Dobrogea-emigrează.....	40
40.)Repatrierea turcilor din Dobrogea ,14 aug - 23 sept.' 1935.....	40
♣Jurnalul Consiliul de miniștri , nr. 1600 , 14 aug.'35.....	40
♣"Chestia emigrării turcilor din România. , 13 sept.'35.....	41
♣Proiectul de acord privind emigrarea turcilor.....	41
a)Adresa Legației turce.....	41
b)Proiectul de acord.....	41
c)Observațiile Direcției politice , Secțiunea Europa Balcanică ,23 sept.'35.....	42
-Găgăuzii și tătarii sunt excluși.....	42
-----	42
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară ,15 nov.'35-apr.'36.	42
-----	42
41)Vladimir Zalozičky (P.U) , Declarație la Mesaj :ucrainenii ,12 dec.'35.....	42
♣1 milion locuitori:Maramureș, Bucovina, Basarabia.....	42
/Scut juridic :Tratatul minorităților de la Paris(1919).....	42
Realități dureroase.....	42
...Școală inexistentă.....	42
...Cultura ucraineană interzisă.....	43
...Țăranii ucraineni înglodați în datorii.....	43
...Orășenii ucraineni examinați la l.română.....	43
♣Raporturile cu Guvernele.....	43
-Desnaționalizarea minorităților= rațiune de stat.....	43
/Nu votează Răspunsul la Mesaj.....	43
42.)Emigrarea populației turcești din Dobrogea-Convenție-19 ian.'37.....	43
♣Convenția.....	44
-----	44
GuvernTătărăscu . Vacanță parlamentară , 1937.....	44
-----	44
43.)P.Ucrainean,Comunicat ,13 sept.'37.....	44
/Întrunire -protest contramandată: masacrele bolșevice din Ucraina /.....	44
-----	45
Guvern Goga -Cuza .28 dec.'37 - 9 febr. '38.....	45
Guvern Miron Cristea - I -11 febr.- 30mart. 1938.....	45
Guvern Miron Cristea - II -30mart. 1938- 31 ian.'39.....	45
-----	45
44.)Iun.'38.Comit.reg. PCR Dobrogea,Raport ,//bulgarii// iun.'38.....	45
/Autoritățile române persecută pe bulgari.....	45
/PC și DRO sprijină lupta poporului bulgar pentru libertate.....	45

45.)Th.Holban, <i>Sârbii din România</i> / studiu / 1938.....	45
▫ Banatul:provincie cu 18 neamuri.....	45
▫ Colonizarea sârbilor în Banat	45
▫ Privilegiile acordate sârbilor.....	46
▫Sârbii în timpul dualismului.....	46
/1910.Recensământul maghiar *	46
▫Anexarea Banatului românesc de către sârbi	46
▫ Minoritatea sârbă în România Întregită.....	46
/Acordurile româno-iugoslave privind statutul minorităților.....	46
-Biserica.....	46
-Școala.....	46
...Organizare politică.....	47
46)P.Bănescu, Organizarea minorității ucrainene.....	47
▫Partidul Național Ucrainean.....	47
-26 apr.1931:Programul politic.....	47
47.)CGM, Raport asupra minorității ucrainene , nov.1938.....	47
/Trei fracțiuni, trei lideri , trei tendințe.....	47
48)P.Bănescu Organizarea minorității bulgare , 1938.....	48
/Bulgarii au activat în partidele românești.....	48
-Caliacra și Durostor.....	48
49)CGM :Raport asupra minorității bulgare , 1938.....	48
[*Notă:P.Bonescu despre bulgari].....	48
...Comunitățile din Durostor și Caliacra	48
/1936.Memoriul intelectualilor din Cadrilater.....	48
#1938.Iredentism bulgar.....	48
50.) Încadrarea minorităților în FRN , 3 ian.'39 - oct.'39.....	49
...Calendarul încadrării.....	49
▫10 febr.'39:Bulgarii.....	49
▫5 oct.'39.Ucrainenii.....	49
51.)Cristu Țancof(FRN, bulgari),senator,Declarație în Senat , 22 iunie.'39.....	49
/Satisfacție și recunoștință față de MSR.....	49
/Dorință de colaborare sinceră și loială.....	50
/Comparație între regimul trecut și cel actual.....	50
/Regimul minorităților etnice.....	50
52)Titus Cercavschy (polonez senator numit de rege),discurs, 24 iunie'39.....	50
/Polonezii- în parlamentul român.....	50
-1918.Momente de neuitat a polonezilor.....	50
-Recunoștință Regelui Carol II.....	51
▫Declarația programatică poloneză.....	51
-Constituția '38.....	51
-Legi și instituții admirabile.....	51
-România-stat național unitar și corporatist.....	51
-Primatul românismului asigură drepturile minorităților.....	51
-Recunoștință guvernului.....	51

Guvern PNL .Vintilă Brătianu 1927/1928

1.)Documentar L.D: "Problema minorităților" în foruri internaționale.

a) b) c) d) 1918-1928

a) Circulara "Uniunii Internaționale pentru Soc.Naț "

(președ. Th.Ruyssen ;din 1927,**Pangrati** ,vicepreședinte al Uniunii .

[BCS, fd,St.G, pch. LXXXII , ds.4 ,arhiva Ermil Pangrati]

-Găgăuzi.Memoriul Asociației Bulgare din Dobrogea meridională

/ **Circulara 70** : să se discute, printre altele,sit. **minorității bulgare din Dobrogea** (Memoriul Asociației bulgare din Dobrogea meridională)

Bulgarii n-au venit să-și susțină plîngerile.

/Asociația ptr.Liga Naț. ,din Bulgaria (12 mai'28) :**200 familii bulgare din Basarabia de sud [găgăuzi]** ,de cetățenie română, **au emigrat în America de Sud.**

Acolo, descurajați, rămași fără lucru, decimați de boli și epuizați de condițiile dure de viața, **50 de familii vor să se întoarcă în România.**

/ **Ziarul "Adevărul"** (29 mart.'28) s-a făcut ecoul acestor suferințe, îndurate de cele 50 de familii aflate în portul Barcelona, fără posibilitate de a reveni în țara lor .

/Opinia publică bulgară este "înduioșată" de soarta lor.

/Faceți demersurile necesare pentru rezolvarea cazului.

b) Ermil Pangrati către Vint.Brătianu ,apr.-mai 1928

[BCS, fd.citat, pach. CLXXVI, ds. 4)

/Activitatea și nevoile Asociației

Îl pune la curent cu activitatea asociației, cu slaba reprezentare a delegației române, cu greutatea financiară .În 1927 (la Berlin) , el a reușit să spulbere **reclamațiile evreești și bulgărești**.La conferința de la Haga, se va repeta situația.Solicită **marirea delegației și suport financiar**. V.Brătianu a dat curs.

c)Plenara a XII a Uniunii Internaționale a Asociațiilor ptr.Liga Națiunilor,

Haga, 2-7 iul.'28 . (BCS, fd. Pangrati , pach. CLXXVI,ds. 4)

/Situția bulgarilor din Cadrilater

La pct.III , pe ordinea de zi : **Minoritățile naționale.**

Pentru România : sit.bulgarilor din Cadrilater

d)Congresul minorităților etnice,Geneva, ? sept. '28

("Dimineața", 9 sept. '28)

/A IV -a sesiune a congresului a luat sfârșit.

/Bulgarii din Cadrilater

Grupurile minoritare din România au fost reprezentate prin : [...] **dr.Techeff și prof.**

Miticoff (bulgari, Dobrogea de sud) .

Congresul a criticat slaba activitate a Soc.naț. privind minoritățile, decepția.

▫ **Rezoluția** -oglindea aceste **critici și decepții**.

▫ **Declarația** conducătorilor minorităților din România.

Șefii minorităților, după lungi deliberări comune ,(făcute după declarațiile lui Vint.Brătianu în Parlament, care a promis că va face operă de justiție, prin îndepărtarea din legislație a tot ce poate dăuna colaborării) au făcut la Congres o Declarație

(**Vezi fișier Minorități I**)

Guvern Maniu.Legislatura I.Sesiunea I.1928 /1929

2) N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'28, p. 121- 129)

[**Iorga era singurul reprezentant în Cameră al PND**]

▣ Ucrainenii.

"În Bucovina,dvs [PNȚ] puteți să vă înțelegeți cu **d.Krakalia** ,care este coborâtorul unui șir întreg de români , de moldoveni.Eu am și tipărit o serie de documente privitoare la familia d-sale, și când îl voi cunoaște personal îmi voi permite să-i prezint întreaga d-sale genealogie ,care pe de-a-ntregul este românească.

Dar pentru moment, d-sa este reprezentantul intereselor ucrainene."

Dvs doar nu vreți să merg la Zastavna sau alte sate de peste Prut,care n-au legătură cu programul meu

*Notă: ucraineni în Parlament

6 deputați ucraineni :**3 deputați din PȚUcrainean și 3 pe listele PNȚ.**

Mai erau și **2 senatori** (Vladimir Zalozieky și Denis Mayer-Michalski)

Iorga /'28

▣Macedonenii din Cadrilater

[LD: atenție LD :Iorga are dreptate .Greșelile politicianiste ale partidelor care s-au folosit de minorități .PNȚ ,din opoziție față de liberali, s-au sprijinit pe bulgari ! Chestiunea se va erpetua pe tot interbelicul]

Cum să-și pună el candidatura în Dobrogea Nouă, unde **datoria de naționalist îl obligă la sprijinirea macedonenilor -"o parie atât de interesantă a poporului românesc,** oameni cari **au însemnat în civilizația națională ,proporțional, infinit mai mult,** oameni cari sunt, desigur, **în ce privește rassa ,mai destoinici decât noi,** nu există unul din ei care ,pus în orice situațiune , să nu fie în stare a se descurca : sunt **marii creatori de cultură din toată Peninsula Balcanică** și pe oamenii aceștia **i-am smuls de la casele lor,i-am transportat pe pământ românesc,din neagricultori i-am făcut agricultori ,din oameni de orașe i-am făcut oameni de sate -ne-am și bătut joc puțin de speranțele lor [aplauze PNȚ] ,**

/Conflictele macedo-bulgare

...îi punem alături de bulgari și ,din anumite motive,care pe mine nu mă privesc, dvs [PNȚ] **ați pus un cuvânt bun bulgarilor de acolo ,pe care ei l-au înțeles greșit,** și de aceea **curge sânge românesc pe pământul Cadrilaterului .**

Când am să aleg **între macedoneni și ceilalți, eu am să aleg pe ai mei ."**

Calea mea este închisă spre Dobrogea.

[LD: PNȚ tace] (p. 126)

Iorga/ 1928

3.)C.Krakalia (PNU/ PNȚ) ,Declarație la mesaj,29dec.'28

(DAD, MO.5/ '28 , șed. 28 dec.p. 92)

[LD: atenție la precizările privind numele minorității : **ruteni și (sau) ucraineni.**

Atenție la faptul că **PNȚ – a făcut alianță cu ucrainenii** (ca și în Cadrilater ,cu bulgarii) numai pentru a lupta contra partidelor românești, fie ele liberal sau averescan

Atenție la poziția radicală a lui Krakalia ,care **din "socialist" a devenit "țărănist"**

Atenție la susținerea lui Iorga că el este un **român rutenizat.**

Nu știu care i-o fi fost soarta după '45]

*Notă.Krakalia (PSD-ucrainean)-1920.la ratificarea Tratatului de la Saint Germaine

Acest tratat nu a realizat , într-adevăr,dreptul de autodeterminare al popoarelor.

Acest drept dă dreptul fiecărei minorități naționalesă decidă asupra felului cum voiește să fie administrată."

"**Tratatul cu Austria prevede că Bucovina devine românească"** ,în limitele granițelor ce mai trebuiesc să fie hotărâte .În ce privește **teritoriul Bucovinei locuit de ucraineni,**

"punctul nostru de vedere este că **ucrainenii au hotărât, nu Societatea Națiunilor".**

"În consecință, noi, **social-democrații ucraineni din Bucovina,cerem plebiscitul pentru teritoriile bucovinene locuite de ucraineni** , și, în orice caz,**să ni se dea dreptul să fim reprezentați în administrația țării noastre** , proporțional cu numărul nostru ." (p. 1002)

-Take Ionescu (ministr. de externe) :**Este foarte curios ! deputații și senatorii "burghezi" ucraineni din Bucovina , se consideră de drept și definitiv alipiți la România.**Numai dl. soc.-dem. cere plebiscit ! Pun chestiunea "națională" mai presus de orice.**La anexarea Bucovinei de către Austria, într-o populație de 76.000 locuitori, erau doar 5000 ruteni.**Numărul actual de ruteni, se datorează unei "rutenizări " a elementului românesc autohton, [...] nu a unor colonizări, ci al unor infiltrațiuni individuale .

-Iorga : Foarte bine.În Bucovina nu sunt ucraineni, sunt ruteni.
Este un abuz de titlu.De altfel și **Krakalia este " român desnaționalizat "**

Krakalia (PNȚ) /'28

/Suferințele ucrainenilor sub guvernările PNL și PP

" În numele populațiunii ucrainene , cari, în marea sa majoritate ,luptă în cadrul PNȚ , de la înființarea lui ,pentru întronarea regimului democratic, care ,pentru fidelitatea lui pentru acest partid,a suferit ,din cauza guvernelor partidelor Liberal și Averescan , cea mai cruntă teroare , încalcându-i -se din partea acestor guverne cele mai elementare drepturi omenești, am onoarea de a da următoarea **Declarație :"**

-Răpirea școlilor ucrainene

"Printr-o legiuire nedreaptă, i s-au răpit poporului ucrainean, toate școlile care au existat încă de dinainte derăzboi,copiii fiind siliți să crească fără o instrucțiune școlară națională. "

-Sistarea activităților culturale

"Activitatea tuturor instituțiilor culturale ucrainene **a fost sistată** ,ani de-a rîndul,în mod complet, **în urma stării de asediu** care a domnit, pînă nu de mult."

-Reforma agrară :strâmbă ,nedreaptă

" Reforma agrară a fost aplicată într-un astfel de mod , încît oamenii cărora li s-a convenit să primească loturi de împrumut ,ca invalizi, văduve și orfani de război, precum și țărani sărmani, au primit prea puțin sau deloc, iar majoritatea terenurilor expropriate a fost împărțită în loturi de cîte 5 ha ,protejaților guvernelor cari s-au perindat pînă acum la cîrma țării , nici cînd nu s-au ocupat cu agricultura. "

Agricultura se află într-o stare "deplorabilă " , din cauza taxelor mari de export, lipsă de credite și mașini agricole.

Populația ucraineană a suportat aceste suferințe, eroic, convinsă că va veni și în România un regim democratic.

/Călăuza ucrainenilor :Hotărârea de la Alba Iulia !

[LD : atenție , nu declarația de unire de la Cernăuți! o mostră de "ajustare" politicianistă a istoriei , ca să fie pe placul lui Maniu !]

/"Călăuza populației ucrainene **a fost totdeauna hotărârile de la Alba Iulia** ,la înfăptuirea cărora am crezut întotdeauna ,hotărîri care pentru noi au constituit **singura speranță**, într-un viitor apropiat mai bun."

/ "**Acum, cînd lanțurile sclaviei au căzut** , cînd România este luminată de razele unui soare blînd și binefăcător, cînd ziua libertății a sosit pentru toți, **în numele populației ucrainene subjugate pînă acum, salut primul guvern democratic al României și îi doresc realizarea marilor lui idealuri ,** întru fericirea poporului român și izbăvirea poporului ucrainean, care cere drepturile ce i se cuvin." (p. 125)

Krakalia /1928

Guvern Maniu .Legislatura I .Sesiunea II . 1929 / 1930

4)Asociația ucraineană din România ,Apel-Protest , 21 dec.'29

(BCS, fd.Pangrati, pch. XCVIII, ds.2, f. 47-48)

[LD:să nu se spună că nu se știa ce se întâmplă în Uniunea Sovietică.Să nu se spună că la Liga Națiunilor nu se știa .Să nu se spună că ucrainenii din România nu au știut ce se întâmplă în Ucraina Sovietică]

Apelul Înaltului Consiliu al Emigrației ucrainene [pe lângă care era afiliată și Asoc.din România] ,adresat Uniunii Internaționale a Asociațiilor pentru L.N., Paris, 21 dec.' 29

/Contra terorii roșii din Ucraina,

Procesul monstruos pe care autoritățile sovietice îl pregătesc în Ucraina.

Printre inculpați, sunt **savanți, scriitori, oameni de seamă ai culturii naționale.**

Viața lor este în pericol.

Restaurația, Carol II, 8 iun.'30

Guvern GGMironescu .Legislatura I.Sesiunea III , 1930 / 1931

5.)Gr.Andreiasciuc (PNȚ-Ucrainean, deputat Cernăuți) ,la mesaj,5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 197- 199)

[LD : ucraineni "țărăniști" , ucraineni "liberali" , mai mult resemnați decît loiali,cu nostalgia măreției de altădată a Ucrainei , trăgîndu-se , unii, din români "ucrainizați" , alții din ruteni colonizați, o minoritate care ar fi putut fi "îmblînzită" cu acordarea drepturilor lor culturale și împărtășind bunele și relele populației bucovinene.

Fără îndoială că, între bolșevismul de tip sovietic,și soarta de minoritari în România, el o prefera pe ultima.Asta nu înseamnă că România nu a greșit cu nimic față de ei .Dar și reversul]

- ▣ Regele.
- ▣ Ucraina - România
- ▣ Guvernul PNȚ
- ▣ Ucrainenii
- ▣ Renașterea culturală și economică.
- ▣ Criza economică.
- ▣ Hangaralele țărănești .
- ▣ Școala: români? ucraineni ? ruteni ?
- ▣ Biserica

Andreiasciuc / dec.'30

▣Regele.

"Die, președinte, d-lor deputați, poate că niciodată vestirea Suveranului nu a fost de atîta însemnătate cum este în zilele de astăzi, zile de mizerie și de criză generală, zile turburi în domeniul situației interne,externe și în domeniul politic pretutindeni.

Încă nu s-au vindecat rănila ostașilor ;încă nu s-a uitat durerea după pierderea unui membru de familie , căzut în război, și iar se aud glasuri în Europa pentru isprăvi de arme. De aceea glasul Ragal , despre opera de consolidarea a păcii , este primit de poporul nostru , sătul de vărsări de sînge." (p. 197)

" Politica internă a României a primit o nouă înfățișare prin venirea la guvern a partidului național-țărănesc.**S-a isprăvit cu dictatura mascată ,cu era fărădelegilor și cu obiceiurile bizantine** .[.....]

Această întronare a legalității a căpătat o formă complectă prin **rezolvirea crizei Dinastice**.Acest mare eveniment s-a făcut **în strictă legalitate , în liniște, fără sabie, fără foc și fără picătură de sînge**.Acesta este **meritul guvernului Maniu** și al partidului care este la guvern.Acest lucru îl recunoaște întreg poporul. " p. 197)

▣ **Politica externă: drumul la Moscova trece prin Kiev**

" S-a auzit aici , de la tribuna Camerii , părerea d-lui Gafencu , în ce privește **politica externă a României față de Rusia**. Am constatat cu mare mirare ,că **se vorbea numai de imperiul rusesc, însă deloc de statul vecin al României, Ucraina**.

Drumul de la București la Moscova trece prin Kiev, peste care nu se poate trece , și, în interesul României , **acest drum trebuie să fie ca o linie de orientare** a politicii extene a României.

" În prezent,**vulturul cu două capete** de la poarta fostei ambasade de pe Calea Victoriei ,este legat cu sîrmă și aplecat. Dacă acest vultur va fi restaurat ,România va avea să constate ce **poftă de expansiune** va arăta și că va fi mai pretențios decît regimul actual."

(p. 197)

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Ucrainenii din Bucovina**

"Marea majoritate a poporului ucrainean din Bucovina , care se află în rîndurile PNȚ , și-a dat destul seama , încă înainte de 8 ani, că în România ,**numai sub regimul legalității, popoarele minoritare vor putea reveni la drepturile pe care le-au avut** .

"Noi n-am uitat încă **cenzura și starea de asediu**, care au ținut 10 ani în sudul Bucovinei. Niciun ziar, nici o carte în limba noastră , nu era lăsată în casa țăranului.

Toate cabinetele de lectură, societățile culturale, au fost desființate .

-**Clica ucrainenilor liberali**

Aici trebuie să fiu sincer și deschis : **lovitura instituțiilor economice** am primit-o nu din partea nației dominante , ci **de la o clică de-ai noștri**, care au operat **sub ocrotirea partidului național liberal**.

-Voce PNȚ: "A avut și d. Dutczak un rol acolo ? "

-Andreiasciuc:"Noi **am avut o centrală a băncilor populare** destul de bogată, < Seianska Cassa > , care a fost **transformată, prin căi întunecate , într-o societate pe acțiuni**, și care a trecut apoi în mîinile unui individ. Această panama s-a făcut sub starea de asediu, cînd nu a fost nici un control, și **așa am pierdut o citadelă financiară** și economică care, în zilele negre de azi, ar fi fost de folos țăranilor noștri, fiindcă averea acestei societăți se ridica la peste 50 de milioane lei.

De asemenea ,**Banca Regională a Țării**, a căzut **jerfă politicianilor din jurul d-lui Nistor** ." [PNL] (p. 198)

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Renașterea culturală și economică.**

" D-lor deputați, după cum mă simt dator să fiu deschis și recunoscător pentru binele pe care l-am primit , tot așa mă simt dator să fiu și interpret al doleanțelor și nemulțumirilor populației , care așteaptă rezolvarea lor.

Prin ridicarea stării de asediu și a cenzurei, ni s-a deschis o nouă poartă pentru renașterea noastră culturală și economică.

"Toate cabinetele de lectură și băncile populare , care încă nu erau dezafectate , **au luat din nou ființă**.

În Cernăuți, apar în **prezent trei ziare săptămînale și unul zilnic, în limba ucraineană**.

Ele și cărțile în limba ucraineană, nu sunt oprite, și pătrund pînă în cele mai depărtate sate.

/Excese de "stînga" și de "dreapta"

"De sigur că , prin întronarea libertăților cetățenești, se observă în cîteva cazuri , **excese, din stînga și din dreapta**, dar aceasta se întîmplă **nu din vina nici a cabinetului respectiv, nici a populației ucrainene , străină de orice mișcare iridentă**. (p. 198)

[LD : dar din vina cui ?]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ Criza economică.

"Trecînd la partea măsurilor pentru ameliorarea crizei economice , vestită în Mesaj, subscriem cu toții și atagem atenția ca să se facă economii stricte la stat, județ și comună. În complectarea acestor economii , trebuie să se dezvolte o propagandă pentru economia generală : la țărani, la funcționari și la toate clasele sociale, : fiindcă s-a constatat o boală morală :ca urmare a psihozei războiului,lumea cheltuiește mai mult decît poate .În multe state din Europa, s-au înființat societăți pentru propaganda de economii generale, apar ziare și pagini întregi de ziare, destinate pentru propaganda acestei idei."

Andreiasciuc / dec.'30

/Hangaralele țărănești .

[LD: este surprinsă în enumerarea acestor "hangarale" ceva din mentalitatea fudulă a bucovinenilor , observabilă nu numai la ruteni ci și la români.]

" Acum să privim perspectivele de cheltueli a țăranilor. La noi, în Bucovina, afară de **impozite** , pe care țăranul nostru le plătește regulat, în raport cu alte provincii . se cheltuiește mai mult pentru **băutura și haine**, și numai economia singură îi va sili să strîngă punga la nivelul cîștigului .

Asupra țăranului apasă greu și simțitor, vrînd nevrînd, cheltueli inutile, cari pot fi , dacă nu suspendate, cel puțin pot fi normalizate și micșorate. Aceste cheltueli inutile se simt mai greu în această criză, și intră într-o mare parte a deficitului țăranului nostru.

Acestea sunt : cheltuelile pentru diferite **processe**, de care sunt pline judecătorii , în mare parte pornite pentru nimicuri sau pentru ambițiuni personale.

Dorința țăranului nostru este ca procesele să fie scurte și ieftine, iar taxele să fie normalizate , nu la minimum, ci la maximum.

Obiceiurile creștine , moștenite încă din vremea robiei, **ne costă mult. În mormîntările , cununile, botezurile**, nimicesc întreaga economie a țăranului de ani, dacă nu chiar o parte a averii. "Celelate taxe, nu sunt normalizate, și în cele mai multe cazuri, trec peste puterea materială de plată " (p. 198)

Andreiasciuc / dec.'30

▣ Școală anormală :români? ucraineni ? ruteni ?

"Nemulțumirile populației ucrainene , încă nu au încetat pe **chestia școlară și bisericească** .

Politica școlară inaugurată de partidul liberal, prin **legea din 1924**, este cu totul greșită.

Se pun mari speranțe în statutul minorităților.

Ce ne ajută acest statut ,dacă **noi suntem declarați ,din capul locului, ca români cari am uitat limba strămoșească ?**

...Intervenție Iorga, Șeicaru

-Pamfil Șeicaru : "Dar cum este ? Întrebați pe d. profesor Iorga .Dl profesor, d. orator spune că **legea a declarat că în Bucovina , rutenii sunt români ?**

-Iorga : "Au dreptate."

-Andreiasciuc : " Faceți o deosebire între cei care și-au renegat limba și între noi, și dați posibilitatea copiilor noștri să învețe limba noastră."

-Iorga : "Noi avem datoria ca pe orice român care, în timpuri grele , a uitat de naționalitatea lui, să-l ajutăm să și-o recapete ;**dar cei dintre dvs. care n-au fost niciodată români, dorim din toată inima să rămîie ceea ce sunt. Nu ne lăcomim la d-voastră deloc. "**

-Șeicaru : "Cunoașteți cartea < *Rutenizarea Bucovinei* > ?

-Andreiasciuc : "Aceasta este o legendă "

-Iorga : " Nu este legendă"

-Șeicaru : " Cum? Sub regimul austriac, **n-a fost rutenizat elementul românesc ?** Cred că interesul d-tale n-ar fi ca să citești un discurs pe care n-ai avea , dacă dorești să apară la Monitor , decît să-l dai d-lor stenografi ,cred că interesul d-tale ar fi să stăpînești o discuție , să expui, în fața Adunării ,problemele care vă stau la suflet, să iasă adevărul. Spui că n-a fost o politică de rutenizare a Bucovinei sub regimul austriac , care credea că are folos din sprijinirea elementului rutean , în dauna celui moldovenesc socotind că poate astfel să formeze **un element tampon între Austria și Rusia ?**

Nu sunt adevărate acestea ? "

-Andreeasciuc : "Fiecare știm ce știm."

-Șeicaru ."Eu vorbesc de date istorice, dta cu generalități."

-Andreiasciuc : " Cu realități.Art.8 din citata lege,ne-a osîndit la întuneric, și la nimicirea sufletului copiilor noștri.Copilul neromân umblă 7-8 ani la școala primară, își pierde vremea și energia,iar statul pierde banii. Efectele acestei școli sunt zero. Toate procesele verbale de inspecțiuni, făcute de organele de control, prin care se constată un progres, sunt fictive; pot fi hrană pentru un șovinism material care ar narcotiza o mare parte a presei și a opiniei publice , de care,de bine de rău, guvernul înțelege să țină cont."

-Iorga : " Crezi d-ta că avem aerul de narcotizați ? (ilaritate) Noi știm lucrurile astea mai bine decît d-ta, înțelegem sentimentele d-voastre,dar eu cred că ar fi fost mult mai delicat ca să treci pe lîngă ceea ce este ,desigur, între d-ta și noi, un element de despărțire.Noii avem dreptul să căutăm în secuime și la d.voastră care este omul nostru ,să-l învățăm limba strămoșească pe care a uitat-o.

Dta nu trebuie să te superi, pentru că și eu sunt de părerea d-tale.Limba noastră este un lucru atît de scump,încît mai bine să ne roage cineva să le-o dăm,decît să ne milogim noi, pe lîngă cineva, s-o primească.Niciodată n-aș ruga pe cineva să învețe românește. Trebuie să fim cu mult prea mîndri pentru asta."(p. 198)

-Andreiasciuc :"Ce va păgubi copilul nostru dacă va învăța istoria Moldovei în limba noastră ?"

-Iorga : " Sî învețe istoria lui Bogdan Hmelinstzky.Tot una pe zi "

-Andreiasciuc : " Ce pagubă va fi dacă copilul va cînta cu însuflețire ,dar în limba sa, Imnul Regal , cu pricepere și înțeles ?Dimpotrivă, țăranul va deveni un cetățean cult, recunoscător și conștient de drepturile și datoritiile pe care le are față de stat și de Tron. Veți vedea că școala va produce generații de care nu veți fi mulțumiți nici dvs. nici noi.Statul are nevoie de cetățeni crescuți prin carte și cultură,nicidecum prin baionete și temnițe."(sgomot, întreruperi la PNT) (p. 199)

Andreiasciuc / dec.'30

▀Biserica surdă .

" Aproape de școală se află și biserica, despre care se face, iarăși vestire în cuvîntarea Suveranului ." Și în această chestiune , trebuie să privim răul în față, cu toată rigoarea criticii.La noi, în Bucovina, se simte cu mare durere în suflet cînd se vedecă preoții pierd din zi în zi și frăția și influența lor asupra credincioșilor.

Autoritatea bisericească din Bucovina este surdă și n-aude strigătul credincioșilor și preoților adevărați slujitori ai bisericii , nu vede prăpastia care se sapă zi de zi , între preot și credincioși.

"Reforma cadru a clerului a adîncit această groapă și prăpastia a crescut.

Mitropolitul Moldovei, în loc de a mobiliza toate forțele materiale și morale de care dispune,avînd averi imense la îndemîină...

...Intervenție Iorga

-Pamfil Șeicaru : " Este poveste veche această chestiune , c u fondul regional,căci ucrainenii vor să împartă și fondul regional"

-Andreiasciuc :"Nu ,dar ne doare că poporul este demoralizat .Mitropolitul petrece luni de zile în străinătate și la băi luxoase ...

-Iorga : " Eu cred că pe un Mitropolit , fiindcă apără interesele nțiunii sale, nu trebuie să-l maltartăm în acest fel.Și mai cred că d.președinte [al Camerei Periețeanu] dacă ar asculta expunerea d-lui orator ,l-ar ruga să cruțe sentimentele noastre.Eu , însă, înțeleg că d-sa [Periețeanu] dorește alceva :O toleranță admirabilă către celelalte naționalități.Acest lucru ne face să-l ascultăm în liniște.

Însă să binevoiască și d-lui [Andreiasciuc] , pe care nu l-a jignit nimeni,să nu jignească sentimentele noastre.Vina Mitropolitului este ,pentru d-lui ,aici, că trimite din cînd încînd,preoți români în locurile unde sunt români desnaționalizați de ucraineni."

-Andreiasciuc : " Eu sunt tot ortodox."

-Iorga : " Nimeni nu-ți spune să fii ortodox sau altceva.Poți fi ce vrei,dar d-ta dă-ți seama că te găsești în Camera unor oameni toleranți și bine crescuți, care au și ei un sentiment național și cari au dreptul să te roage frumos - cum te va ruga și d. președinte (ilaritate) să-ți aperi interesele dumitale, fără să jignești sentimentul poporului nostru.Este elementar lucrul acesta.

...Eu te asigur că **într-o Cameră ucraineană** - cum îi spui d-ta ,sau ruteană, cum spunem noi - **dacă ar fi îndrăznit un român să spună** a mii parte din ceea ce ai spus d-ta -căci **este cunoscută toleranța de care și rușii mari și rușii mici sunt capabili față de alte națiuni (ilaritate)** - lucrurile s-ar fi petrecut cu totul altfel.

Noi te ascultăm, dar te rugăm să-l lași pe Mitropolit în pace.

Apără d-ta pe ai d-tale, dar nu te atinge de oamenii noștri.

D-ta te folosești de faptul că Mitropolitul este liberal și ,în felul acesta , îl încondezi în fața acestei Camere .D-le președinte [Periețeanu] , este mult mai bine ca d-voastră, cu inteligența dvs fină, și cu tactul dvs ales, dacă ați ascultat pe orator,să-l rugați și să-i spuneți pînă unde poate să meargă.

-Gr.Periețeanu (vice-președ.) :"**Eu l-am rugat să țină seama de observațiile dvs."**

-Andreiasciuc :"**Eu consider că această purtare este un semn de decadentă, care se poate răzbuna odată**

-Iorga :"**"Poftim ! Vă place ?!**

-Andreiasciuc :"... Care a fost soarta ortodoxiei...

-Iorga :"**Ce te privește ortodoxismul ?Apărați pe ai dvs.!"**

-Andreiasciuc : "**Toate instituțiile bisericești și ale statului au datoria sfîntă,mai ales în prezent, de a ridica nivelul moral al societății omenești,și să pună un zid puternic împotriva primejdiei care apasă pe noi."**

împotriva asimilării și desnaționalizării

"Cu această ocazie fac o mărturisire politică și națională:rămîn un apărător hotărît al unei **bune înțelegeri între populația noastră și cea românească**, din punctul de vedere al politicii interne și externe ;și **sunt un dușman al asimilării și al desnaționalizării."**

-Iorga : " Și ai d-voastre, care au desnaționalizat pe ai noștri,și ai noștri, dacă vor să desnaționalizeze pe ai d-voastră."

-Andreiasciuc :"**Sub această prismă privesc nu numai răspunsul la Mesajul Regal, ci toată atitudinea legislației și tratamentul statului român față de noi,în speranța că se va găsi o platformă comună de înțelegere , pentru cauza comună a apărării civilizației, ordinii sociale și al libertăților democratice în estul Europei "**

Gr.Andreiasciuc / dec.'30

6.)Cernea , " Roumanie ... revizionisme " ,1933 // ucrainenii //

/Ucrainenii: Maramureș, Bucovina ,Basarabia

În afară de cei **16.000 ucraineni din Maramureș**,ceilalți sunt în Basarabia și Bucovina : **254.000 la sate, 29.000 la orașe.**

După "Biroul ucrainean " de la Londra, în România ar exista **1.160.000 ucraineni .**

În realitate , sunt cca 900.000

Ucrainenii din Bucovina - au conștiință națională și nivel cultural ;

Ucrainenii din Basarabia - sunt f.slabi ;

/Organizarea politică ucraineană

/Bucovina, pînă în 1928, s-a găsit sub regimul stării de asediu,și de aceea **ucraineni nu au putut să se organizeze.**

/În 1930, la Cernăuți, **succesul electoral al lui Dutchak** (conducător ucrainean) a reînviat orgoliul lor național. Dar , la următoarele alegeri , au ales alt deputat.

Astfel, încet -încet , **s-a născut Partidul Național Ucrainean** ; șefii lor au elaborat programe ; dar organizarea lor a fost dificilă .

/PNȚ, Maniu, a dat o mare atenție minorităților țării. El a desființat starea de asediu.

A introdus **ore de l. ucraineană în școli , deoarece , după unire, școlile lor fuseseră desființate .**

7.)Țanco Pencof (senator bulgar) ,discurs, 13 dec.'30

(DS, MO 11, ședința din 13 dec.'30, p 197)

/Legea minorităților !

Cere grabnica elaborare a Legii minorităților. (nefișat)

8.)W.Zaloziecky ,senator ucrainean, discurs la mesaj, 11 dec.'30

(nefișat)

Guvern Iorga-Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea I

9.) Grigore Gafencu, "Însemnări politice",1929-1939 ,

Ed.Humanitas.1991(Ed.Stelian Neagoe)

[LD: am toate motivele să cred în simțul de observație și judecata lui Gafencu .Cu excepția părtinirii partizane a partidului din care făcea parte (care-i deformează puțin percepția) Gafencu dă o explicație credibilă privind eșecul românesc în Cadrilater . Timpul scurt și precipitarea evenimentelor externe –fiecare cu partea lui de contribuție - vor transforma acest eșec într-o tragedie, în 1940]

Gafencu /iun.'31

«Minoritățile din Cadrilater

[16 iunie '31] Caliacra (Balcic),hotar Durostor.

Cu prietenii Ţoncu Pencov,Hristu Ştefanov,col.Gorski .

-Bulgarii

"Bulgari tăcuți și hotărâți ascultă cuvintele noastre În regimul PNT au avut mai multă libertate și siguranță [...]

-Coloniștii români

"Coloniștii români discută cu aprindere **binefacerile și greșelile guvernării național-tărăniste**.Unii sunt mulțumiți fiindcă li s-au clădit case.Alții au suferit de căderea prețurilor.S-au **exploatat mult și dușmăniile de rasă**.<*Mihalache nu e om rău,ne declară un agitator colonist.La ce folos ,însă,deoarece e bulgar!* >

-Macedonenii

"**Macedonenii sunt cu toții grupați în partidul liberal georgist**.Disciplinați,solidari, vioi,gata de ceartă și de bătaie, lăudăroși și plini de viață, sunt cu toții ,cu însușirile și defectele lor,foarte simpatici."

#"Desbulgarizarea"Cadrilaterului

"Din nefericire ,s-a făcut politică cu naționalismul lor, politică pe pielea bulgarului.Au fost aduși și băgați în casele oamenilor Au primit misiune să desbulgarizeze Cadrilaterul.

Și s-a pregătit ,de sus în jos,o situație revoluționară,care,fără a întări românismul în Dobrogea,dezvoltă ,sub protecția autorităților, cel mai calificat banditism.

Regimul nostru [PNT] a încercat să îngrădească banditismul,[...]macedonenii au fost scoși astfel din pîine.Li s-au dat ,ce-i drept,pămînt și case.Li s-a oprit însă libera mînuire a cuțitului și puștii.[...]

De vină nu sînt ,nici bulgarii care își apără pămîntul și pielea ,nici macedonenii ,cărora li s-a vîrît în cap că nu e virtute mai demnă de trecutul lor roman decît prădarea și alungarea bulgarului.

De vină e politica noastră,atît politica de stat , "apărarea intereselor de neam",lăsate pe mîna unor incapabili și neisprăviți ,cît și politica de partid ,care a **exploatat în avantajul diferitelor liste electorale diferitele antagonisme de rasă și de credință.** "

-Turcii , tătarii

...El a cutreierat atunci, multe **sate turcești, a cutreierat mahalaua tătarească dela Balcic, a intrat în cafenele curate și văruite unde se strîngeau turci și tătari sfioși , tăcuți și binevoitori...**a gustat tot farmecul înduioșător al Orientului...

#Bătăliile electorale

Apoi a venit ziua alegerilor: "**o urgie absurdă și barbară dezlănțuită de sus în jos, peste o populație pașnică...** (Vezi [fișier Etică politică](#)) (p.141-143)
Gr.Gafencu / 1931

10.) Gh.Grigorovici(PSD), discurs la mesaj, 26 iunie'31

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .
Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,
Grigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen.**
Din toate p.d.v. , discurs de referință.]
Grigorovici /iun.'31

▫ Minoritățile în Bucovina

/Românii ucrainizați

"Un adevăr amar că pe vremea austriacă, **satele ,amestecate cu moldoveni și ucraineni ,erau mai românești de cît sunt astăzi.** Aceasta este o constatare tristă [...]
Pe vremea austriacă, **deși vorbeau limba ucraineană, oamenii și-au făcut din banii lor proprii școli românești, aducîndu-și aminte că răzeșii , între dînșii, au fost odată români și vorbeau limba românească și voiau și ei să fie contopiți cu totul în neamul românesc.**

Acești ucraineni doreau lucrul acesta din multe cauze , dar mai cu seamă fiindcă vedeau în neamul românesc un neam de progres, un neam de conducere, un neam de exemplu bun, care era binevăzut ,nu numai în țărișoara noastră, dar în întreg statul austriac. Românul era la locul lui, și ca specialist, și ca funcționar, și ca tehnician, ba chiar ca ministru, ba guvernator, ca prefect, om de finanțe, ca avocat, ca medic, și ca conducător, în orice privință .

Ucrainenii vedeau în noi un neam care era un exemplu bun pentru propășirea lor. "

"Acum s-au întors la ucraineni toate satele acestea deja cîștigate de români.

În satele acestea a fi român înseamnă a fi prefect, a fi jandarm, a fi perceptor, a fi acea nenorocire strașnică , care este încheșată în persoanele acestea administrative care încalcă poporul în felul cel mai nemilos."

În părțile ucrainene, dincolo de Prut, unde nu mai este nici un român, inscripțiile CFR sunt exclusiv românești !

De ce li s-a luat acest drept dat de austrieci ? (p. 329)
Grigorovici / iun.'31

11.) Denis Mayer-Mihalsky ,senator,(P.Ucrainean -Bucovina),declarație la Mesaj,30 iun.'31.(DS, MO 10, șed. din 30 iunie'31, p 216)

[LD: atenție ! partidul ucrainean s-a detașat de PNȚ și a făcut cartel cu Guvernul "Uniunii Naționale"]

▫Ucrainenii –cea mai nedreptățită minoritate

"Poporul ucrainean din România este tratat incontestabil în modul cel mai nedrept , ca minoritate, în acest Stat . " []

Cu toate acestea, PNUcrainean s-a alăturat în alegerile "Uniunii Naționale" ,pentru a nu agrava încă mai mult criza apăsătoare în Stat și pentru a înlătura bănuiala ce se caută a răspîndi contra poporului nostru , că am fi ostili Statului.

/Subsecretariatul pentru minorități

Ne-am alăturat Uniunii Naționale , mai cu seamă fiindcă guvernul actual a creat pentru prima oară în România Mare un subsecretariat pentru protejarea și rezolvarea

intereselor minorităților, în a cărei conducere obiectivă avem cea mai plină încredere. [...] **Acum suntem numai doi ucraineni** , care **reprezentăm poporul nostru în România, în număr de aproape un milion.**

În timpul guvernului Național-țărănesc ,ucrainenii au fost reprezentați prin 3 deputați înscrși în acel partid, și încă 3 din P.Național Ucrainean.Astfel că am avut în total 6 parlamentari.**Această scădere în reprezentare o vom putea justifica poporului nostru**,numai în măsura în care vor fi satisfăcute doleanțele noastre... De aceea , așteaptă...

Denis Mayer / iun.'31

12.)**N.Iorga,Eparhie armeano-gregoriană în România ,14 iul.'31**

(prim-ministru, ministr.Instr. și Culte) Lege privind înființarea.

(D.S.MO 21, 14 iul.'31, p. 801-802) (vezi pe larg la fișier Culte ; xerox integral)

▣ **Expunere de motive**

▣ **Proiect de lege :**

N.Iorga /

▣**Armenii –vechi locuitori ai Moldovei**

Expunere de motive

"Armenii sunt printre cei mai **vechi locuitori ai pământului moldovenesc**, unde,venind din părțile "tătărești" ale Caffei, din Crimeea,ei **s-au așezat înainte chiar de întemeierea statului românesc** , în Siretu și Suceava , întinzându-se apoi la Botoșani și Iași, de o parte, la Roman, de alta ,cei de la Focșani fiind mai noi , abia din sec. XVII, când s-a întemeiat și târgul.

"Pretutindeni ei au întemeiat mari biserici de zid, în același stil ca și al Românilor:

Astfel cea de lângă Suceava (Zamca , lângă casa Hagigadar) , de la Iași,cele două din Botoșani, din Roman unde se păstrază o Evanghelie din al XIV - lea veac.[.....]

▣**Armenii –din Muntenia și Basarabia**

"**Armenii munteni** sunt de o mai tînără origină.**Veniți în veacul al XVIII-lea**,ei erau supuși bisericește unor vizitatori trimiși de de Patriarhul lor.

"La 1836, **Armenii trecuți în Basarabia** , capătă recunoașterea Bisericii lor sub un episcop sau arhiepiscop - < Ograda armenescă>de la Chișinău arată importanța coloniei.

▣**Lege: Eparhia armeano-gregoriană**

"Marele număr al Armenilor din România , mai ales după **imigrația provocată de suferinți** fără nume, care sunt o pată pentru civilizația lumii ,a făcut tot mai necesară **recunoașterea a unei singure arhiepiscopii ,peste cele 35 de biserici** supuse de la 1821 unui șef **residind în București și sfințit de șefii religioși ai nației**.În condiții coresponzătoare legii cultelor (art. 28) s-a alcătuit deci acest proiect de lege pentru o biserică arhiepiscopală armeano-gregoriană , care nu cere pentru moment un sprijin bănesc al statului"

N.Iorga.

Art.1.Se declară înființată "**Eparhia Armeano-Gregoriană "** din România, cu sediul la **București** , care va cuprinde pe toți credincioșii cultului armeano-gregorian din România." [.....] (vezi pe larg la fișier Culte)

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților la 13 iul.'31, și s-a adoptat în unanimitate și în Senat.

Armenii / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

13)Vladimir Zaloziecky ,(P.Ucrainean) , discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed.din 3 dec.'31, p 310)

[LD:probabil a optat pentru Cameră.Fusese senator...]

«Doleanțele populației ucrainene nesatisfăcute

“Doleanțele populației ucrainene din Bucovina-de- Nord au rămas nasatisfăcute și de guvernul actual.

Casele noastre de citire continuă a fi închise.**Școlile** dau mai departe , analfabeți.Nimeni nu se îngrijește de generația viitoare a învățătorilor cari să fie în stare să predea și limba ucraineană.**Instituțiile noastre de credit** nu se bucură de nici un ajutor din partea statului,cu toaate că oferim garanții solide.

Țăranul suferă incontinuu , sub greul execuțiilor silite sau sub amenințarea acestora.

Reforma agrară, atît cît e ea de defectuoasă , nu este nici pînă astăzi definitiv terminată.

Țăranii sunt urmăriți pentru plata arenzilor, pentru loturile primite prin reforma agrară.

Judecătorii noștri, chiar dacă posedă limba ucraineană,sunt obligați să asculte părțile numai prin tranzlatori. **În consiliul județean** avem un singur consilier ,cu toate că județul are **75% din locuitori, ucraineni.Absolvenții ucraineni ai Universităților** și ai celorlalte școli superioare , nu obțin deloc posturi la stat.

O singură reprezentanță teatrală , chiar pentru copii , necesită îndeplinirea multor formalități inutile , pentru a obține aprobarea , dacă se obține vreodată.

Preoții noștri nu pot obține vreo parohie ucraineană mai bună.

/Nu votează Răspunsul la Mesaj

Din aceste motive, **Partidul Național Ucrainean nu poate vota pentru Răspunsul la Mesaj** “

Zaloziecki / dec.'31

Guvern de alegeri , Al.Vaida

14.) Rezultatul alegerilor din 17 iul.'32

/PNT : cartel electoral cu ucrainenii și bulgarii

PNT a făcut cartel electoral cu ucrainenii și bulgarii

Vezi la fișier Alegeri, Sistem de partid și Statut minorități.

Guvern A.VaidaVoevod .Legislatura II .Sesiunea extraordinară,.10aug. -11oct.'32

14.)Vladimir Zaloziecky (PNUcr.la mesaj, Senat 19 aug.'32

(DAD, MO 7, șed. din 19 aug.'32, p 157)

/Cartel electoral cu PNT

Partidul Național Ucrainean a încheiat , și de data asta , cartel electoral cu PNT .la baza cartelului , figura :

/ ucrainenilor să li se dea dreptul predării în l.ucraineană în școlile primare ;

/ redeschiderea cabinetelor de lectură ;

/Se abține să voteze Răspunsul la mesaj

Deși recunoaște bunele intenții ale guvernului, deocamdată , stă în expectativă,
se abține să voteze Răspunsul la mesaj.
VI.Zaloziecki / 19 aug.'32

15.)G.Serbeniuk ,(P.N.Ucrainean,Rădăuți ,) la Mesaj , 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed.din 31 aug.'32 , p. 532-536)

Replici : **VTPrelipceanu** ;"**Chestiune personală** " :**Virg.Solomon**

[LD : **discurs nexeroxat ; fișă masivă. Redactor la un ziar local ;Discurs deosebit de virulent. Vădită nostalgie după regimul austriac , unde ucrainenii au fost folosiți drept "armă " de desnaționalizare a românilor în Bucovina .Ar fi existat toate condițiile și toate motivele ca această populație de țărani să fie leală României !**

N-a fost așa , datorită răbufnirii unei intoleranțe pentru situația pierdută ,dar și datorită inspirației de peste hotare . A diagnosticat foarte bine asta doctorul Virgil Solomon.]

▣ **Revizuirea reformei agrare !**

▣ **Probleme economice bucovinene.**

▣ **Ucrainenii , sub regim românesc**

▣ **Ucrainenii sub cele două regimuri.**

▣ **Doleanțele ucrainenilor**

Populația ucraineană din Bucovina de nord, așteaptă de 14 ani rezolvarea problemei minorităților.Ca și românii, populația ucraineană este în proporție de 80-90 % alcătuită din țărani.De aceea , salută toate măsurile luate de guvernul român care tind la ridicarea maselor țărănești.

Serbeniuk / 31 aug.'32

▣Doleanțele ucrainenilor

-Revizuirea reformei agrare !

Reforma agrară din Bucovina a fost înfăptuită " pe cît de nedrept, pe atît de fraudulos "neavîndu-se în vedere scopurile adevărate , ci altele [aluzie la "desnaționalizare "]
Exproprierea a fost modestă.Proprietarii și-au salvat moșiile , fiind ajutați de organele statului.Din puțînul expropriat ,30-50 % a fost oprit ca "rezervă a statului " , pentru scopuri "culturale" ."Ori, aceste scopuri au fost tot, numai culturale, nu
" S-au înfruptat din ele agenții electorali, ciraci, partizani ai partidelor aflate la putere,și indivizi care nu se ocupau de agricultură.

-Lot.Rădăceanu (PSD) : pe care îi sprijiniți dvs "!

-Serbeniuk :au fost liberali, nu i-am sprijinit.Țăranii ucraineni, , muncitori de pămînt din moși strămoși, au primit cel mult 25-30 ari ;Așa-numiții "coloniști " au primit loturi de 5 ha, pe care ... le-au vîndut la țărani cu prețuri exagerate .

Ex. Din moșia senatorului Mustață (Sadagura 9 , au fost expropriate 59 ha (Ciortaria, Storojineț) și au fost împroprietăriți 2 medici , pentru a cultiva plante medicinale Ei le-au vîndut țăranilor , cu preț înzecit .Cea mai mare nedreptate s-a făcut văduvelor, orfanilor, care au rămas fără un petec de pămînt.

Țăranii împroprietăriți încă n-au titluri de împroprietărire; li se spune că sunt loturi "arendate " dar cine nu l-a plătit , i se ia. (dovezile : numeroasele plîngeri din arhiva de la Cernăuți)

"Noi, din partea noastră , în numele țărănimii, nu putem cere decît **completă revizuire a reformei agrare din Bucovina**, care singură poate deslega nodul gordian al nedreptăților și haosului care domnește în această privință "

Serbeniuk / 31 aug.'32

-Legiferarea regimului sfeclei

Bucovina de nord, prin solul ei, este predestinată cultivării sfeclei de zahăr.Acest lucru a determinat înființarea și dezvoltarea a numeroase industrii de zahăr.

Dar , de 2 ani de zile, **fabricanții s-au dezinteresat de sfecla țăranilor bucovineni , dezorganizînd această ramură agricolă**.Pentru sfecla livrată, au redus prețul.

În schimb, **directorii de fabrică, cultivă personal mii de hectare**, pe cont propriu.

Sperăm ca actualul ministru al industriei, Virgil Madgearu,care a promis o lege de control a industriei cartelate, va găsi mijloacele pentru apărarea miilor de țărani cultivatori de

sfeclă."Cerem , deci, legiferarea regimului sfeclei "

-Inundațiile

Populația Bucovinei de nord, suferă din cauza **iundațiilor Prutului și Ceremușului**. **Guvernul polon**, neașteptînd guvernul român, **a îndiguit malul polonez** al Ceremușului. Apele umflate violent... s-au revărsat peste malul românesc ... aducînd mari pagube. Pe Prut, ambele maluri sunt amenințate . Cerem ajutorul neîntîrziat al statului.

-Șoselele , drumurile

Între orașele și satele bucovinene , se circulă anevoie : șosele desfundate, mai ales în reg. muntoasă a Storojinețului. Se impune repararea grabnică a șoselelor ,folosindu-se munca locală , există mulți șomeri locali, în urma stagnării industriei forestiere .
G.Serbeniuk / 31 aug.'32

▣ Ucrainenii , sub regim românesc

[LD :atenție ! la acest capitol, cuprinde aria ucrainenilor din Bucovina și Basarabia .
Atenție la ațitările social-democraților ! Atenție la dr.Virgil Solomon ! Atenție la glasul cuziștilor bucovineni ! Și mai ales , atenție la esența acestei probleme ! Cum dracu o vei rezolva ? ! Dacă Această Bucovină nu ne era luată de ruși, dacă , după 1989 nu ar fi rămas la ucraineni ! dacă ... dacă ...]

"Din toate minoritățile din România , cea mai nedreptățită este minoritatea ucraineană "

...Intervenție Prelipceanu

-**V.T.Prelipceanu** (LANC , Bucovina) : " De ce falsificați istoria ? Dvs nu știți că răzeșii români au ocupat toată regiunea de inundații ? Nu cunoașteți inscripțiile și documentele care arată dreptatea noastră, acolo ? "

-Serbeniuk : dar eu n-am spus asta .

-**V.T .Prelipceanu** : De ce susțineți această nedreptate în Parlamentul Țării ? **Dvs ați intrat în Bucovina , în momente critice pentru dvs., ca servitori pe moșiile boierilor români**,iar astăzi veniți și afirmați aici, la tribună , astfel de ineptii "

-**Teodor Rosnovanu** (PSD) : Dle deputat , oamenii aceștia [**ucrainenii**] trebuie să-și câștige o dată drepturile lor .Nu se poate ține o națiune mereu în robie. "

-**G.Serbeniuk** : Lăsați istoria deoparte , dle Prelipceanu ! Noi suntem oameni vii
"Pornind din visul desnaționalizării , care în toate timpurile și în toate țările a rămas doar un vis,**guvernele române au suprimat toate drepturile naționale culturale ale ucrainenilor, cucerite sub austrieci**, în 50 de ani de lupte grele.

Basmul despre pretinsa favorizare a ucrainenilor , sub regimul austriac,**il desmint categoric toate jefele plătite** sub dominația austriacă de țărani ucraineni ,pentru autonomia culturală națională . "

...Intervenție Lotar Rădăceanu

-**Lotar Rădăceanu** (PSD) : "Dvs ați ajutat totdeauna în campaniile electorale pe cei ce vă iau drepturile :ați susținut pe liberali "

-**Serbeniuk** : "Nu este adevărat .**Noi am susținut , în cartel , ca și dvs , PNT**
Cu atît mai mare este durerea noastră , cînd toate aceste drepturi firești , dobîndite în timp îndelungat ,**au fost suprimate tocmai de aceia [PNT]** cari știu cît de dureroasă este opresiunea culturală. "

Serbeniuk / 31 aug.'32

▣ Ucrainenii sub cele două regimuri.

-Școala

"Ni se reproșează că drepturile noastre sun exagerate .Să vedem starea de fapt a ucrainenilor în Imperiul austriac.În Bucovina , în satele ucrainene , **erau 199 de școli, cu 800 de clase și 800 de învățători**.Se preda **germana și ucraineana** .

...Intervenție Virgil Solomon

-**Virgil Solomon** (PNT) : Cum veți admite ca noi să tolerăm și mai departe ca dvs.să **aveți privilegiile** ?Eu sunt mai batrîn ca dvs.și cunosc foarte bine Bucovina.

Ați fost unelte în mîna guvernului austriac ,cu tendința de **a ne desnaționaliza pe noi, Românii și cu tendința de a servi politica de asupraire a guvernului austriac.**

-D.Ionescu : Guvernul austriac a înființat școli ucrainene în satele românești , ca să desnaționalizeze pe români.

-Serbeniuk : Veniți în Bucovina ! Sunt 100 de procente sate ucrainene , unde nu avem școli cu limba maternă !

-Virgil Solomon : " Egalitate de tratament, da; privilegii, nu "

-V.Prelipceanu : "În satul de români Mileșeuți (Rădăuți) , austriecii au făcut școală ucraineană ! "

-Serbeniuk : Cum se vorbește astăzi la Mileșeuți ?

-Prelipceanu : Românește !

-Serbeniuk : **Ba, ucrainește !** [LD : este o dovadă care confirmă afirmația lui Prelipceanu] Eu sunt redactor la un ziar local de acolo și știu mai bine

-Serbeniuk : **Existau 4 licee de stat în I. ucraineană** . Cernăuți, Vijnîța, Coțman și Siret ; 1 gimnaziu real (Văscăuți) ;2 școli normale (Cernăuți) , 1 școală de agricultură (Coțmani) , cîteva **catedre de slavistică și ucraineană** (Univ.Cernăuți)

Unele din școlile ucrainene mai funcționau în 1924, dar s-au desființat prin ordin.

Limba ucraineană a fost proscrisă.Învățătorii sunt amenințați cu destituirea dacă vorbesc cu copiii în ucraineană.

"Școala, în felul cum este impusă populației ucrainene , degenerează sufletul copiilor [...] nu aduce nici un folos moral sau material [...] nu servește nici statul , producînd cetățeni inferiori și cu simțămîntul nedreptății . " (Citează dint-o carte a lui Onisifor Ghibu

"Ultragismul modern sau două limbi într-o școală "în care acesta pleda pentru limba maternă.)Dă ex Cehoslovaciei , care a rezolvat problema

/ Lecțiile se învață papagalicește ./ Sub guvernul Iorga , s-au admis școli în I.poloneză (ex.Bănila , jud.Ceremuș , cu 25 copii polonezi) dar sute de copii ucraineni ... nu au acest drept !Copiii ucraineni sunt înscrși la școli particulare , pentru a învăța în limba lor.

-VTPrelipceanu : În realitate, **dvs.faceți politică iredentistă în aceste școli.** Totdeauna s-a dovedit acest lucru. Populația ucraineană țărăneasă este pașnică , liniștită.

Dvs., cărturarii , sunteți niște agitatori iredentiști "

- **Serbeniuk :** Dle președinte ! cer să-și retragă cuvîntul .

- **Prelipceanu :** Nu-l retrag , ci îl confirm "

- **Serbeniuk :** Dvs , cu politica Ligii dvs, faceți comuniști în Bucovina (proteaste LANC) **Serbeniuk / 31aug.'32**

▣Ucrainenii cer :

"În numele populației ucrainene din România , cerem :

1. Introducerea limbii de predare ucrainene în toate școlile primare cu populație ucraineană .

2. Reînființarea unei **secții ucrainene la Școala normală din Cernăuți** .

3. Reintroducerea I. ucrainene la Liceul nr4 din Cernăuți .

4. Limba ucraineană la școala agricolă in Coțman

5. Redeschiderea așezămintelor culturale ucrainene.

Are mare nădejde în guvernul prezent , că va remedia doleanțele ucrainene.

Pîna atunci , se abține de la votarea Răspunsului la Mesaj, rămînînd în expectativă.

(p. 535)

...Intervenție Virgil Solomon

-Virgil Solomon : cere cuvîntul în chestiune personală. Vrea să facă niște precizări.

"Am avut o intervenție incompletă care ar putea să ne pună într-o lumină nemeritată , cum că noi, majoritarii [PNT] suntem intoleranți față de anumite minorități .

Mă opun categoric acestor tendințe ,create de unii minoritari cu premeditare și cu sistematică muncă din afară , și în special peste granița țării noastre.

Cerem ca și drepturile noastre la existență , în provinciile cari au fost pînă ieri subjugate , să fie respectate .Cerem ca **nu numai tendința de înfrățire din partea noastră să fie cerută insistent ,ci și d-lor să facă un pas de apropiere de noi.**

Or, dl deputat [Serbeniuk] a venit cu brutalități agresive care erau potrivite într-un regim de teroare ,(cum am trăit noi) , dar nu azi , într-un regim de legalitate "unde , și

astăzi, noi suntem cei terorizați."

-Fritz Connerth : Faceți rău acestei țări dacă vorbiți așa .

-dr.Virg.Solomon : Ne doare că, dacă există unele scăpări din partea noastră," există o

violență nemotivată și dăunătoare " din partea dvs.Face apel la înțelegere
Serbeniuk / 31 aug.'32

16.)Victor Papacostea (PNL-g.)declarațiile lui Șt.Pencoff ,2 sept ' 32

Interpelare .Replică -lămuriri : Ștefan Pencoff (cartelat cu PNȚ)
("Dimineața " ,4 sept.'32)

[LD : este istoric.Conduce o revistă de studii istorice , în coloanele căreia scriu istorici din diferite state balcanice , cu care are o corespondență bogată ."Pregătesc - spune el - pe planul acesta al intelectualității , veriga adevăratelor legături de frățietate care trebuie să domnească între popoare "PNL georgist – după cum am spus – era puternic sprijinit de macedonenii din Cadrilater]

/Comunicarea dubioasă a lui Șt.Pencoff

-V.Papacostea:aduce la cunoștința Camerei că în ziarul "La Bulgaria " (23 aug.'32) de la Sofia,a apărut textul unei **Comunicări** pe care Pencoff (deputat național-tărănist de Durostor) ar fi ținut-o în Cameră.Papacostea a căutat în arhiva Camerei și la " Monitorul Oficial " și **nu a găsit acest text**.Numai ziarul "Dimineața" a publicat textul unei asemenea comunicări, dar el **nu seamănă cu textul apărut în Bulgaria** , care este " **plin de necuviințe la adresa poporului românesc** "

" Ce interese servește d.Pencoff publicînd în ziarele din Bulgaria **texte afitătoare în contra românilor din Cadrilater** ? Nu cumva recente atacuri ale comitațiilor în Cadrilater sunt urmarea unor acțiuni ca aceea a dlui Pencoff ? "

-Sandu Carp (PNȚ, Cadrilater) : Ștefan Pencoff lipsește din Cameră.El a făcut , într-adevăr o Comunicare despre chestiunile din Cadrilater, cu cîteva săptămîni în urmă, dar cu termeni măgulitori pentru populația română.

Papacostea se face " instrumentul " lui Tașcu Pucerea

-Voci :Citește-le !

-Șt.Cicio Pop : "Nu se poate citi. Voiți injuriile aduse în presa străină la adresa României **să le mai trec și în procesul verbal** ? "(**aplauze la PNȚ**)

-V.Papacostea :am căutat să văd dacă s-a ținut această interpelare în care noi suntem grav înjuriați și amenințați ,și **o parte a poporului român [aromâni, macedonenii] acuzată colectiv de criminalitate** . Nu există la nici o arhivă.Și atunci vă întreb pe dvs. ce interes are un parlamentar român să trimită - cum se întrebă cel care mi-a trimis ziarul din Bulgaria - ce interes are **să publice în presa statului bulgar ,pretinse interpelări și comunicări , care nu există ?**

"Șovinismul îmi repugnă ori de unde ar veni el , și dacă am făcut aceste observațiuni , este pentru că mă tem ca acțiunea iritantă pe care d.deputat Pencoff o desfășoară ,să nu trezească din nou , ecoul tulburărilor care acum doi-trei ani au tulburat populația Cadrilaterului "(**aplauze PNL-2**)

...Replică Sandu Carp

-Sandu Carp (PNȚ, Cadrilater) :Comunicare era comună (Carp-Pencoff) În ziua cînd trebuia ținută,el, Carp, lipsea.**A ținut-o Pencof .Cuprindea probleme ce priveau Cadrilaterul**.Nu erau jigniți macedonenii, dimpotrivă ! Este o mîndrie pentru un bulgar - ca Pencoff -că **a apărut pe coloniștii macedonenii** (în Parlament și în Conferința administrativă ținută de Mihalache)În realitate , d.Victor Papacostea este "instrumentul altora " ,a lui **Tașcu Pucerea ,care "terorizează o regiune întreagă"** . Am să aduc la lumină "chestiunea **bandelor de comitații** " ,ca să vedeți cine sunt " adevărații comitații " (**proteste vehemente la PNL-2**) **Rog Camera să-mi permită să dezvălui misterele bandelor de comitații** "(**aplauze la pNȚ**)

-V.Papacostea : vrea să răspundă

Deputații majoritari , **supărați din cauza atitudinii prea vehemente a georgiștilor,nu vor să-l lase să vorbească.Este un zgomot infernal.În acest moment intră în Cameră Pencof.**

≡Explicațiile lui Pencoff

-Șt.Pencof : este bolnav de 3 săptămîni și habar nu are de ziarul bulgăresc ;este mirat de acuzarea de iredentism care i se aduce. A auzit că "Universul " și "Viitorul " îl atacă de vreo 2 luni,dar el n-a citit nimic ;"**În Bulgaria noi suntem tratați ca trădători ,iar aici ca iredentiști** [...].aici mi se aruncă de adversarii politici **acuzăția de conducător al**

iridentei bulgare "

/Niciodată nu s-au plâns

"**Noi suntem singura minoritate care nu ne-am plîns în străinătate** ,ascultînd totdeauna sfaturile cari ni s-au dat de toate partidele " (**apluze la PNT**)

-**Pompiliu Ioanițescu** : "Să nu vă faceți partid minoritar niciodată ! "

-**Șt.Pencof** : "Cu toate acestea, constatăm cu regret că, în loc să fim tratați ca niște cetățeni ,cari cu nimic nu au jignit, nici sentimentul național românesc, nici interesele superioare de stat ale României .[...]

/Bulgarii din Cadrilater au suportat colonizarea

Populația băștinașă din Dobrogea , care a suportat colonizarea pe spinarea ei , fără să spună nimic, care a găzduit și găzduște pe coloniștii români de 8 ani de zile[1926], a suportat acest lucru în tăcere, iar noi nu am discutat asupra acestei chestiuni prea mult, pentru ca ea **să nu se speculeze în străinătate** . [...] Cu toate că nu este an , în care să nu dăm câte o jertfă nevinovată, fără ca cineva să fie de vină , ci numai situațiunea care s-a creat acolo ,cu toate astea **noi tăcem și suntem învinuiți "**

-**Al.Ionescu** :Nu ați făcut întodeaua !

-**Șt.Cicio-Pop** : Dle Ionescu, nu aveți dreptul să suspectați pe nimeni

/Nu s-au constituit în partid minoritar

-**Șt.Pencof** : " Noi ne-am creat un drum , nu la întâmplare , și **prin faptul că nu ne-am constituit în partid minoritar**, unii au socotit aceasta ca o slăbiciune , alții au crezut că am făcut-o din motive de oportunitate **Nici una , nici alta , nu este adevărat** .

Dar, fiindcă **noi am trăit în Dobrogea un regim de parlamentarism politic, sub statul bulgar**, la anexarea României, după multe discuțiuni , am crezut că este foarte greu ca toată lumea să fie convinsă la aceeași idee , și de aceea **ne-am împrăștiat în toate partidele, fiecare cu convingerile lui** ; unii mergeau mai la stînga, alții mai la dreapta (**apluze la PNT**) , crezînd, ba chiar fiind convinși ,că fracturile vremelnice vor trece , iar noi, **înregimentați fiind în partidele românești ,vom reuși să facem să se acorde minorității bulgare din Dobrogea - Nouă , drepturile care credem că i se cuvin**.

/Nu au făcut iredentism

Cu toate acestea, mereu suntem făcuți răspunzători de activitatea anumitor societăți sau grupuri iredentiste din Bulgaria.Nu pot pricepe această învinuire .**Cum pot eu să fiu făcut responsabil de o anume demonstrație iredentistă de la Varna ?**

Și cum pot să fiu făcut eu **responsabil de ceea ce se publică în presa bulgară ?**

Pentru ca eu sau colegii mei să fim făcuți responsabili de ceea ce scrie presa bulgară , ar trebui să știm ce se scrie în această presă și ar trebui să putem să o influențăm.Ori, cum putem să facem lucrul acesta ?

-**N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-2) :"**Desmințiți și am terminat "**

-**Pencof** : **a cerut ziarul d.lui Papacostea . Dacă este așa , el desminte imediat !** (**apaluze la pNT**) [.....]

...Concluzie Papacostea

-**V.Papacostea** : Respinge acuzarea că este instrumentul lui Pucerea

[**PNL-1 ?**] ,dimpotrivă este adversar " În această privință te înșeli, dle Carp Sandu, căci politica pe care am făcut-o eu în Cadrilater , dovedește tocmai contrariul , și însuși faptul că **eu conduc o revistă de studii istorice** , în coloanele căreia își dau întâlnire **învățații din diferite state balcanice** și corespondența pe care eu o întretin cu oamenii de știință de prin aceste state , denotă că am un cîmp de activitate în care mă întîlnesc cu oamenii de altă naționalitate, există un cîmp în care îmi unesc și puterile de muncă cu ale lor, și deci, **pregătesc pe planul acesta al intelectualității , veriga adevăratelor legături de frățietate** , care trebuie să domnească între popoare (**apaluze la pNL-2**) căci trebuie să recunoașteți acest adevăr , că **adeseori , intelectualii și frunțașii sunt cei care învrăjdesc. "**

-Bulgarii din Cadrilater sunt refractari iredentismului

Mergeți și vedeți **poporul bulgar din Cadrilater, cît este de refractar** politicii iredentiste ,pe care încearcă acolo domnii aceia care-și zic < grup parlamentar bulgar > ,

cînd este știut că își datorește existența lor aici , numai și numai Partidului Național Tărănesc . "

Mergeți și veți vedea acolo , în Cadrilater , cît de refractar este țăranul bulgar politici de agitație și de iritație iredentistă.

Ați auzit cu toții că exponentul acestei politici Toșeff, omul care a mers la Liga Națiunilor , a căzut de două ori la rînd , iar anul acesta a sîrșit prin a nu-și mai pune candidatura . Aceasta este dovada peremtorie a aceluși bun simț , a aceluși realism înțelept , care înobilează poporul bulgar , în rîndul căruia am prietenii reale "

Eu am rugat pe d.Pencof să desmintă

-Șt.Pencof : Am desmîntit .

-Papacostea :și să ne arate : de ce nu s-a publicat în M.O ? ;de ce nu se află la arhivă ? de ce nu este recută la sumar ? ; A ținut această Comunicare ? Unde ? Cînd ?

De ce se laudă în presa bulgară cu o acțiune pe care nu a făcut-o ?

-Șt.Cicio -Pop : " Declar incidentul închis "

Papacostea - Pencoff / 2 sept'32

17.)Marcu Ilief (PNȚ-bulgar) ,Bulgarii din Cadrilater , 21 sept.'32

Comunicare .(DAD, MO 31, șed. Din 21 sept.'32, p. 1062-1063)

[LD : lată consecințele transferului de ură PNL-PNȚ asupra minorităților !

lată și și greșelile politicii românești în Dobrogea Nouă ! Clasa politică românească nu a avut capacitatea să administreze această complexitate etno-istorică ,pierzînd ceea ce a cucerit prin vitejie armată și inteligență diplomatică

Să nu mire pe nimeni ce s-a întîmplat în ... 1940 !]

/Presa liberală incită la vilențe în Cadrilater

Presa liberală ducistă , mai ales "Viitorul și " Universul " , duc o campanie de ponegrire a populației bulgare din Cadrilater , contra conducătorilor săi , folosind insulte grave , calificîndu-l de "comitagii " , "iredentiști " , "criminali " . Această presă (prin corespondenții locali) , ne ține răspunzător de toate omorurile și fărădelegile din zonă . Deoarece populația bulgară din Dobrogea Nouă s-a pronunțat constant pentru PNȚ , respingînd politica de jaf și de crimă a PNL este supusă unui tratament neomenesc de către "rămășițele liberale " din Cadrilater .

/Coloniștii macedoneni jefuesc, bat

/ Coloniștii macedoneni , îndemnați de cîțiva politicieni de carieră , se năpustesc asupra băștinașilor și le jefuesc recolta . Ies bătăi , încăerări grave (dă ex.)

/ În casele băștinașilor locuiesc gratuit și forțat , coloniștii macedoneni , proprietarii bulgari fiind siliți să trăiască în grajduri . Băștinașul bulgar , amenințat cu alungarea în Bulgaria și izgonirea din casă , de pe pămînt .

/Populația bulgară și turcă sub teroare

/IGDuca, presa liberală –incită

/ Populația bulgară și turcă a suportat cu bărbăție aceste fărădelegi , sperînd ca dreptatea se va instaura în Cadrilater , dar presa liberală întreține o campanie contra frunțașilor bulgari , contra deputaților PNȚ-bulgar , contra lui , sub orice pretexte

(Ex.: conferința unui ofițer bulgar din și la Varna - 14 aug.'32 - influențat de curentele extremiste , care a folosit termeni irevențioși la adresa României ... pentru care presa liberală face " complici " din PNȚ-bulgar care ar fi participat acolo)

La ultima campanie s-a alăturat și "Curentul " (Șeicar) , dar asta nu supără pentru că a fost greșit informat . Această campanie se datorește lui Duca care , în discursul la Mesaj , a vorbit de acea "atmosferă " ce se creiază [LD : cită insolență, ce oribilă manevră ! Să fie la insprația PNȚ ? Pfui !] La 29 aug. , în com.Alfatar , sub pretext de cercetări , cca 50 de bulgari au fost bătuți de jandarmi după un atac făcut de niște "borfași macedoneni " ca să creeze "atmosferă "

■Mișcarea pentru apropierea româno-bulgară

/Să fie aplicată legea alarmismului

În aceste condiții, **mișcarea pentru apropierea româno-bulgară**, nu poate avea succes .Susțin și afirm că **populația bulgară din Dobrogea Nouă este loială, cinstită și muncitoare**, respectă legile și interesele țării .

" Pentru a lămuri , cerem :

1.De a se stabili **situația reală în Cadrilater** .

2. **Să se aplice legea alarmismului** , în contra presei tendențioase "

Marcu Ilie / 21 sept.'32

18.)Lotar Rădăceanu (PSD) ,interpelare :Ucrainenii ,3 oct.'32

(DAD, MO 42, șed. din 3 oct.'32, p. 1615-1616)

[LD:pe "social-democratul " **Lotar Rădăceanu nu-l pot pune alături de Grigorovici.**

Fac această comparație pentru a nu-i aplica epitete târzielnice când și-a dat masca comunistă jos(după '44) Folosind "datele" vehiculate de ucrainenii,insinuiază în comentarii –fără a numi explicit –succese ale revoluției bolșevice din 1917 (în Basarabia) deplângând situația ucrainenilor sub regimul românesc.

Nu mă exprim clar ?Pe un asemenea text nu se putea altfel ! Atunci și acum]

/Ucrainenii –regimul cel mai nefavorabil dintre minorități

În numele fracțiunii parlamentare a PSD, **ca reprezentanți ai unor județe cu populație ucraineană compactă**, aduce la cunoștință revendicările naționale culturale.

Toate minoritățile încă nu-au obținut drepturile firești de a se instrui , judeca și administra în limba proprie .Dar din toate p.d.v. , **populația ucraineană are "o situație excepțională"** [...] este supusă **regimului cel mai defavorabil** , dintre toate minoritățile "Nu există în România absolut **nici un așezământ școlar, național -cultural**, fie public , fie particular, cu l. ucraineană .

/Regimul austriac(Bucovina) și rusesc(Basarabia)

În timp ce ucrainenii, **sub austrieci, aveau 199 școli primare și numeroase școli secundare** ;în timp ce ucrainenii **au obținut, prin revoluția de la 1917 , în Basarabia, drepturile lor național-culturale nesocotite de autocrația țaristă , astăzi , nici una dintre școli nu mai există , în vădită contradicție cu Constituția ,cu Tratatul de pace .**

Singura concesiune , sub guverul PNȚ (1929) :6 ore de l. ucraineană săptămînal, în școlile primare din regiunile cu pop. ucraineană .**Dar dispoziția nu a fost aplicată ; a fost sabotată de Revizoratele școlare.**

"Poporul român , compus din muncitori și țărani , nu are nici interesul nici voința de a răpi masele muncitoare minoritare - cu care conlocuiește , cu care împărtășește durerile lui și se află în aceeași situație de exploatare - dreptul la școală națională și întrebuintarea limbei lor de stat." Mai ales , masele românești din noile provincii care au cunoscut , în trecut , această discriminare .Cere ca de urgență Guvernul să ia măsuri pentru a face dreptate unei populații nedreptățite ,conform cerințelor unui regim democratic .

▣Doleanțele minorității ucrainene

Să se rezolve situația populației ucrainene , prin :

1. Introducerea **limbei de predare ucrainene în înv. primar** , în toate comunele lor .
2. Înființarea de **școli secundare , profesionale, agricole**, în l. ucraineană .
3. Înființarea de **secții ucrainene la școlile normale** , pentru instruirea corpului didactic ;
4. Legiferarea **dreptului de folosire a l. ucrainene în justiție și administrație** (în cadrul legii generale pentru minorități)

PSD înțelege astfel, **să lupte pentru întronarea unui regim cu adevărat democratic.**

Lot.Rădăceanu / 3 oct.'32

19.)D. Iuca (PNL) ,interpelare :incidente la granița cu Bulgaria , 7 oct.'32

(PNL,deputat de Vlașca, Giurgiu , ex-ministru)

(DAD, MO 46, șed. din 7 oct.'32 , p. 1814)

[Înregistrez această interpelare pentru datele privind-i pe bulgari, despre care nu știu prea multe]

/Provocări, schimb de focuri, morți

/Cîțiva **cetățeni bulgari** au încercat să treacă Dunărea , noaptea, la Slobozia -Vlașca Grănicerii i-au arestat și dus spre pichet.**Alt grup de bulgari clandestini**, le-au ieșit înaintea, i-au dezarmat, i-au împușcat , și au fugit peste granița bulgară.

/Peste cîteva seri, situația s-a repetat .De data asta , grănicerii români , i-au somat , au tras focuri ,bulgarii (probabil cu un mort și un rănit) retrăgîndu-se .

/ Imediat ce **autoritățile bulgare** au luat cunoștință de aceste fapte, **au început o terorizare asupra populației românești** de pe malul nostru, care locuiește **între Giurgiu și comuna Malu**. Au tras focuri de carabină ; asupra portului Ramadan ;au tras chiar un foc de tun și un obuz, asupra morii din Malu ; un funcționar al Ambasadei (la vamă) a spus că aceasta va continua pînă.... vor răzbuna moartea bulgarului

/Ministerul de Externe –ce măsuri intenționează?

"Eu, care sunt cetățean și reprezentant al acelei regiuni ,care are **justificate resentimente contra acestei populații , încă din timpul războiului, cînd am suferit atît de mult**,nu vreau să înveninez raporturile dintre aceste două popoare, discutînd pe larg acest caz în Parlament,ci mă limitez doar ca, după istorisirea făcută, să rog pe d. **ministru de Externe să binevoiască a ne aduce la cunoștință aceste întîmplări și ce măsuri intenționează a lua**" (**aplauze la PNL**)

D.luca / 7 oct.'32

20.) G.Serbeniuk (P:Ucrainean) , declarație la Conversiune , 5 oct.'32

(DAD, MO 44, 5 oct.'321, p.1720)

/Militează pentru Conversiunea de drept.

Va face amendamente , și , în funcție de acceptarea sau neacceptarea lor va vota sau nu .

/Proiectul nu aduce nici o ușurare

-În numele partidului ucrainean : proiectul **nu aduce nici o ușurare**, și dacă nu i se vor primi amendamentele, **va vota contra** .

("Dimineața " , 7 oct.'32)

Serbeniuk / 5 oct.'32

21.)Victor Papacostea (PNL-2) , Comunicare : Turcii , 7 oct.'32

(DAD, MO . 46, 7 oct.'32 , p. 1818)

Răspuns : D.Gusti , 8 oct.'32

(DAD, MO 47, 8 oct.'32, p 1890)

-Papacostea:Minoritatea turcănu este reprezentată în Parlament

" O întregă populație a acestei țări ,**minoritatea turcă**, în numele căreia am cerut să se aplice articolul din Consituție care **le dă dreptul de a avea un reprezentant în Senat** . **A cerut acest lucru acum o lună și jumătate** ; a indicat și soluții pe care le-a cercetat cu juriști de frunte ,soluții ce **au primit aprobarea unor organe ala Ministerului Cultelor**.

Să se dea satisfacție acestei **populații " atît de vrednică și de loială "**,care **așteaptă de 10 ani înfăptuirea acestui deziderat** (**apaluze la pNL-2**)

-P.C.Andrei (subsecretar de stat la minister Instrucție și Culte) :Așteptarea d-lui Papacostea va fi satisfăcută mîine de d. ministru Gusti va răspunde .

-D.Gusti:promisiune de rezolvare

-D.Gusti :Potrivit art. 52 din Legea electorală și art.72 din Constituție (aliniat b) care

statuiază **capii confesiunilor recunoscute** care reprezintă un număr de peste 200.000 de credincioși, precum și reprezentantul superior religios al musulmanilor din Regat.

/ La noi, musulmanii nu sunt decît 100 -150-000 .Cutoate acestea, noi vrem să fie reprezentați în Senat ,deoarece este o populație pașnică, loială.

/ La noi, **populația musulmană din Caliacra și Durostor**, se călăuzește după Regulamentul de dinainte de 1913, aprobat de guvenul bulgar .

Se lucrează acum la Regulamentul cultului musulman unificat, pe țară, și atunci se va alege șeful cultului ,inclusiv în Senat . " (**aplauze unanime**)

Vict.Papacostea / 7 oct.'32

Guv.Maniu / Guv.Vaida .Legislatura II .Sesiunea ordinară . 15 nov.'32 - 15 apr.'33

23.)G.Serbeniuk (P.Ucr.) starea de asediu ,Cameră , 3 febr.'33

(DAD, MO 32, 3 febr.'33)

24.Denyse Mayer Mihalsky (P.Ucrainean),// Senat, 4 febr,'33

(DS, MO 21, 4 febr.'33)

/Votează contra

25.)Gh.Serbeniuk (P:Ucr.) . la Conversiune , Cameră, 10 apr.'33

(DAD, MO 88, 10 apr.'33)

/Votează contra

26)Congresului țiganilor, întrunirea publică din cartierul Kepler, 29 aug.'33

("Dimineața " an 29, nr. 9580, 30 aug.'33 + foto cu țigani pitorești , cu pălării ...]

Reportaj semnat S.Dan]

[LD : din păcate nu am prea multe date privind pe țigani .Nici nu știu dacă existau mai multe grupări , dacă unii își ziceau " țigani" , alții " romi " , cu un singur ... r ; nu știu dacă au fost mai multe congrese ...de aceea voi nota acest reportaj ...care este scris pe un ton de humor,zeflemitor, care denotă că "fenomenul" era oarecum ... fără precedent !

Titlurile și subtitlurile îmi aparțin -LD]

- ▣ In propaganda prin țigănie.
- ▣ Întrunirea .
- ▣ Apelul către țigani
- ▣ Scopul Asociației
- ▣ Doleanțe țigănești
- ▣ Apeluri - blesteme – binecuvântări
- ▣ Ținuta cetățenească țigănească
- ▣ Murdăria țigănească

/Greu să cunoști țigăniea

Vestea despre un congres al țiganilor s-a răspândit pe două căi : o infiltrare ocultă , în masa țigănească , în care știrile se propagă cu o viteză uimitoare , **prin șoapte , din gură în gură, printr-un fel de tam-tam** (care este telegraful sălbatecilor din Africa centrală) și prin declarațiile unora dintre organizatorii acestor masse țigănești , făcute ziarelor.Ambele surse păcătuiesc prin exagerare : țiganii din motive psihologice ,organizatorii pentru propagandă.

Ni se spune astfel că în Ardeal s-au adunat într-o localitate 5000 de țigani ,ceea ce nu este adevărat, și că mari întruniri , ce vor pregăti congresul general,au loc în Capitală.

Ca să ne dăm seama de caracterul și amploarea acestei mișcări, am plecat la fața locului, - în țigănie. Obiectivul nostru se află în afară de oraș, dincolo de groapa Tonola și de Drumul Teiului, în extrema periferie bucureșteană, pe unde nu poți pătrunde decât cu cauciucuri masive ; suntem îmbarcați, pentru orice eventualitate - pe un autocamion. Am lăsat de mult în urmă spitalul Colentina ; din Drumul Teiului se desfac spre Nord, între Floreasca și Lacul Tei, o serie de ulițe paralele: Galvani, Opanez, Sf. Petru, Calafat, Kepler...

***Părintele Calinic Șerboianu**

▣Asociația Generală a Țiganilor din România

Înainte de a ajunge în țigănia din str. Kepler, facem un scurt popas la un post avansat al civilizației bucureștene , o cârciumă de pe str. Calafat , unde întâlnim un arhimandrit - evident, în curte.

E părintele Calinic E. Popp Șerboianu, președintele **Asociației Generale a Țiganilor din România** , care, împreună cu alte persoane mai brune din Comitet, se pregătesc să meargă în propagandă prin țigănie.

În propagandă prin țigănie

Ne atașăm acestei caravane, și pătrundem într-un ... maidan. Suntem primiți de delegații foarte numeroase de muște agresive , ce se ridică la trecerea noastră de pe gunoaiel maidanului.

-Țiganca ! Dănciucii !

În fund, lângă un gard spart ... o căruță. În ea, sub ea și în jurul ei, un mușuroi de dănciuci , goi ca în paradis, plus doi țânci la un sân matern. Femeea - cinci dintre copii sunt ai ei - locuște cu chirie , în casele din dosul maidanului : 160 de lei pe lună , strânși din comerțul cu cărpe vechi, de la gunoi

-Căruța cu coviltir Cazanul de fierț porumb !

O căruță acoperită cu țoale , câini (țiganii iubesc foarte mult câinii și pisicile , care abundă în cartierul lor) , cazane de rufe în care se fierbe porumbul țigăncilor cu < porumbelul fierbinte ! > Prin această curte , în care mișună altă emisiune de dănciuci

-str. Kepler

...Ajungem în str. Kepler . Dacă faimosul astronom de acolo, de sus, unde este, și-ar îndrepta luneta , din curiozitate , spre strada ce-i poartă numele , s-ar găsi desigur în fața unei noi probleme insolubile : ce legătură să fie oare între astronomie și țigănie ?

Strada Kepler nu are dintr-o stradă decât plăcuța ce-i poartă numele ;

restul este **un maidan , cu gropi, gunoai** **oribile, băltoace** în care se dospesc resturi alimentare în putrefacție , scursori verzi și mici cadavre de animale domestice - muște ca o cocă neagră , s-o tai cu cuțitul.

"Tualeta" se face în stradă : o fetișcană își spală cozile negre care au luciul penelor de corb , groase ca niște cabluri de vapor. **Un tânăr** se rade într-un ciob de oglindă.

În curți, **mari cantități de zdrențe**.

- Le vinzi ?

- Da .

- Cât să-ți dau pe kilogram ?

- Un leu.

Dar mi le lasă cu 75 de bani și se miră că nu le cumpără Flăcăi voinici, cu tatuaje pe piept, reprezentând portrete de familie ; oameni bine clădiți , cu mustăți a la Vercingetorix.

Toți deștepți, le joacă ochii în cap. Mai ales copiii sunt vioi și inteligenți.

Hrana ? un porumb ... Nimic. Sau mămăligă cu zarzavat verde.

-Mentalitate țigănească

Propaganda Comitetului nu prea impresionează , această **populație cu moravuri specifice și puternice**. **Oamenii sunt însă mai fini decât ai crede** , ei nu vor să fie **"duși cu zăhărelul"** , ei cer ample lămuriri , voind să se documenteze asupra scopurilor urmărite de propagandiști. **Nu se încălzesc, nu aderă, nu promit.**

Vor face mai întâi un sfat intim al lor - mi se spune -înainte de a-și da consimțământul .

*Bulibașa

Surprind șoapta :

-Șeful ce zice ?

Șeful stă grăsun pe banca de la poartă ,imobil ca un Budha, cu degetele bogat inelate.

-E milionar ! - mi-l arată unul din țigani.

Are în **antrepriză exploatarea gunoiului din gropile Tonola**Caut să descos pe șef.

E un sfinx.

"Dimineața / 29 aug.'33

▣29 aug.'33:Întrunirea .

Ei bine , **la o astfel de întrunire n-am asistat de când sunt !**

Oamenii sunt chemați **la o cârciumă**. Dar , sălbateci , nu vine nici unul.

Atunci, Comitetul e nevoit să se ducă iar în mijlocul lor ,și **să țină adunarea în plină țigănie , într-o curte**.Masa oratorilor e asaltată de poșidicul de danci, ce vin în valuri negre , fac cerc,ascultă și comentează cu oarecare teamă :

-Vor să ne spălăm !

"Dimineața" / 29 aug.'33

▣ Apelul către țigani

Se dă citire unui "**Apel către toți țiganii din România "** , care începe astfel :

<Trăim de veacuri pe pământul ospitalier al țării românești ,pe care-l iubim ca pe însuși trupul și sufletul nostru . > [----]

<Ne-am jertfit și noi pentru această Românie Mare :i-am dat oameni de seamă , pe care istoria îi reamintește cu recunoștință ,și - după puțință - ne îndeplinim toate îndatoririle de cetățeni.> [-----]

< Totuși nici un neam nu este mai umilit , mai urgisit și mai disprețuit ,mai nebațat în seamă și mai amărât , ca neamul nostru țigănesc.>

▣ Scopul Asociației

S-a arătat , apoi, **scopul Asociației :civilizarea țiganilor.**

Școli, o universitate țigănească, burse, conferințe, atenee, cinematografe ...

Asistență juridică și medicală, un cămin popular al țiganilor,un spital , etc etc.

S-a cerut **colonizarea țiganilor nomazi , excluderea politicii** ș.a.

"Dimineața" / 29 aug.'33

▣ Doleanțe țigănești

Țiganii primesc această propagandă , la început, **cu mare rezervă .**

Cei ce se entuziasmează, însă, **se devotează acțiunii cu râvnă.**

Massa ascultă cu scepticism toate acestea , **se adună cu mare greutate** ,preferând să-și vadă fiecare de treburi. Alții **nu-și prea dau seama ce li se propune.**

-Ce vrea părintele cu noi ?

-Soțalism ! dă unul din umeri

Iar un lăutar , formulează alte revendicări :

-Or fi bune toate acestea , dar noi cerem mai întâi **desființarea radioului** , care ne ia pâinea de la gură. **Radio ne concurează pe nedrept**, dar prin muzica aia de mașină , ce vine prin aer, se strică urechea muzicală a lumii, fiindcă nu e muzică adevărată , ca a noastră : știu eu cine o fi acolo, de unde vine muzica asta de mașină ?

"Dimineața" / 29 aug.'33

/Apeluri - blesteme – binecuvântări

Și se dau apeluri care se termină cu un blestem și cu o binecuvântare ,argumente care au impresionat totdeauna neamul țigănesc :

<Fiți solidari , unindu-vă în cugete și simțiri, căci nu trăim numai pentru noi ,ci și pentru copiii noștri și pentru generațiile viitoare

<Nu plecați urechia la cei ce voesc să vă abată din drumul cel drept și să vă rățăceacă , cu amenințări sau făgăduințe

< De-i veți asculta , să știți că vă va ajunge blestemul tuturor morților noștri , împușcați și spânzurați de nedreptățile veacurilor trecute , în multe țări din lume !

< De răspundeți însă cu drag la chemarea ce v-o facem , **Dumnezeu să vă binecuvânteze pe voi, pe copiii voștri și pe casele voastre** .>
"Dimineața " / 29 aug.'33

...Ținuta cetățenească perfectă

"Cetitorul ar fi tentat să creadă că la această consfătuire , a fost o larmă de nedescris Nimic mai fals.Țiganii , în tot timpul vizitei noastre în mijlocul lor ,**au avut o ținută cetățenească perfectă.**

Nu a existat **cătuși de puțin gălăgia de la întrunirile politice** obișnuite ,ci **o stăpânire de sine foarte demnă** , care ar putea să servească drept model.

...Populație simpatcă, deschisă,inteligentă

E ciudat că această populație foarte simpatcă, deschisă ca fire, de o inteligență scilpitoare ,**zace într-o stare oribilă de murdărie și sălbătecie .**

Cauza e , desigur, mizeria , și orice încercare dezinteresată de a-i ridica ,este binevenită.Mulți au case aici , sunt proprietari .Copiii lor se duc la școală :
-Sărut mâna , taică părinte !

...Murdăria țigănească

Dar acești copii cuviincioși , **sunt murdari cum nu-și poate închipui un om din centru.**

Fața le este roasă de vermină, un țânc are capul acoperit de **bube și răni imunde** .

Cămășile de un cafeniu negru.[----] Pe o fetiță o cheamă Nisipia .

Pe un țânc , Ghiocel. Și e negru și lucește , ca un ghiocel de antracit ...

O fetiță îmi dă un trandafir roșu.... "

Întrunire țigănească / 29 aug.'33

27.)Uniunea Generală a Romilor din România, primul congres, 8 oct.'33

Președinte,**G.A. Lăzărescu Lăzurică**

(BCS, Fd.St.Georges, pach.LXII, ds.2)

[LD : din păcate , nu am alte surse de documentare. Îmi lipsește congresul. Acest afiș

I-am găsit într-un dosar de afișe electorale Este totuși important prin titulatura de " romi " ,și respingerea titlaturii de "țigani "și prin specificul dezideratelor.

Este evident contra inițiativei părintelui Calinic cu a sa "Asociație"

Dar dacă este o etnie de care **nu s-a ocupat clasa politică românească** în toată epoca modernă ,aceasta este etnia țiganilor ,a romilor.

De la elibărarea lor din robie și și din totdeauna]

☛**Romi, nu țigani !**

"Frați Romi !

Ne adresăm vouă nu cu titulatura de "țigani" ,pentru că este o denumire falșă și

batjocuritoare ,ci pe numele vostru adevărat de "romi" , adică oameni iubitori de

libertate ,jocuri și muzică - un dar pe care vi l-a lăsat Dumnezeu.

Acest lucru trebuia să-l știe **acel preot care se intitulează "arhimandrit " și "**

președinte" al **Asociației Generale a Țiganilor din România** , titluri însușite fără drept și prin uzurpare , din care cauză **a și fost izgonit din asociație și serviciile bisericesti , fiind acuzat de catolicism și dușman al religiei noastre ortodoxe .**

E vorba de Calinic Șerboianu."

/1 milion de suflete împrăștiat

"Frați Romi !

Numărăm în Țara românească **aproape 1 milion de suflete** ,împrăștiat **pe tot**

cuprinsul țării.

La sate și la orașe,îndeplinind cu sfințenie toate îndatoririle de cetățeni, adică :

/Calitățile cetățenești ale romilor

plătăm dări, facem armata, avem meserii bine definite,suntem asimilați mediului

romănesc, vorbind aceeași limbă și păstrând aceeași religie creștină-ortodoxă ,

Suntem păstrătorii cântecelor , jocurilor , baladelor și datinilor românești ,ca niște

harnici și pasionați cronicari și colecționari.

Suntem patrioți și dinastici ,nu suntem trădători de țară ,nu dezertăm de la datorie, nu pactizăm cu inamicii țării,și nu ne lăsăm influențați de curente extremiste , care sunt dăunătoare statului român.

...Disprețuiți și huliți: paria societății

Acestea sunt **calități care acoperă puținele noastre defecte**

și - recunoscându-le - **trebuie să recunoască și cetățenii noștri că nu noi greșim mai mult în fața legii.**

Suntem totuși disprețuiți, huliți și considerați ca o paria a societății ,fiind lipsiți de drepturi egale, ca oameni și cetățeni.

Trăim în prezent sub apăsarea unui materialism feroce,iar criza economică și financiară noi o simțim mai mult.

Meseriile noastre sunt acaparate de străinii care ne concurează , și ne azvârl în brațele șomajului.

* * *

/A venit ceasul organizării

E timpul **să ne mișcăm, să ne organizăm** și să ne manifestăm ca un organ puternic, având ca **scop unic,apărarea intereselor noastre sociale.**

Nu intenționăm să constituim un nou partid politic, căci , din păcate,avem destule în țara românească, și răsar ca ciupercile altele noi.

Vrem însă ca ,**uniți într-un bloc,** să putem cere organelor conducătoare

realizarea dezideratelor noastre drepte și legale, fără sacrificii mari și fără să dăuneze cu nimic țării noastre,înțelegând să luăm parte la neazuri și la bucurii , alături de concetățenii noștri români.

* * *

Vrem să arătăm că în manifestațiile noastre nu ignorăm și scopul cultural și spiritul prin care **să cucerim simpatia opiniei publice , a presei și a factorilor competenți,** mai dovedind **că la noi există mai puțină țigănie** decât în manifestațiile cotidiene și străine de noi.

* * *

≅8 oct.'33 Primul congres al romilor

De aceea vă chemăm stăruitor să participați la :

PRIMUL MARE CONGRES AL ROMILOR care va avea loc irevocabil în **sala ILEANA** din Câmpul Moșilor, la BUCUREȘTI,în ziua de **8 octombrie , la orele 10 dimineața .**

/Meseriași de toate categoriile

Veniți la acest congres **în număr cât mai mare,** și, cu curajul oamenilor care n-au nimic ce să-și impute, ca **cetățeni dornici de o viață nouă,**înfruntând vitregia vremurilor grele.

Lăutari, geambași, fierari, potcovari, meșteri lăcătuși, spoitori, rudari,văcsuitori , strângători de fiare, vânzători de ziare și de haine vechi,hornari, mici meseriași și alți meseriași romi,

/Intelectuali ridicați dintre noi

veniți cu toții să ascultați pe **reprezentanții noștri cei mai calificați , alesi din clasa intelectuală** ,ca :**publiciști, avocați, profesori, medici și arhitecți** ,care vă vor arăta care sunt neazurile voastre , **cine sunteți , ce vreți și ce puteți voi.**

/Femei ridicate din neamul nostru

Să nu lipsească nici **femeile intelectuale din neamul romilor** ,pentru ca ele să dea un imbold fraților, părinților și soților lor,în marea **luptă de emancipare** ce începe.

/Romi parveniți la situații bune

Facem un **apel călduros către toți romii ,care au parvenit prin muncă și abnegație ,** ca **să nu-și renege neamul,ci să vie în mijlocul nostru ,** încurajându-ne , iubindu-ne, ca o chemare a sângelui.

/Români, gazetari –ca observatori

Nu ne dispensăm nici de prezența concetățenilor noștri români, invitându-i la congres ca observatori , pentru a vedea și auzi că nu depășim cu nimic de la programul nostru inițial : moral, social , cultural și spiritual.

* * *

▫Pentru Țară, Rege și Patriarh

"Frați romi !

Congresul nostru mai are un scop. El ne dă prilejul ca, uniți într-un singur glas, într-o singură bătaie de inimă, să ne manifestăm pentru ȚARĂ , REGE și PATRIARH ; să salutăm presa românească ce ne-a susținut și pe toți acei oameni de bine care ne-au încurajat și ajutat în lupta noastră.

Dumnezeu să ne binecuvânteze această luptă , și să pedeapsească pe trădătorii cauzei noastre !

* * *

Rugăm ca toate comunicatele și adeziunile să se trimită pe adresa de mai jos

Uniunea Generală a Romilor din România ,

București, str.Sârbească, nr 8

Președinte , **G.A. Lăzărescu Lăzurică**

Secretară, **Florica Constantinescu .**

Uniunea Romilor / oct.'33

Guvern IG Duca .14 nov.1933

Alegeri .Asasinarea lui Duca.29dec.'34

28)Adunarea generală a Romilor(președ.G.A.Lăzurica)20 nov.'33

("Universul " , 21 nov.'33 + foto : participanți)

Pe 20 nov., ora 10 dimineața, în localul grădinii de copii "Patriarhul Miron " din str.Teiul Doamnei nr.24, s-a ținut **adunarea generală a romilor.**

O deosebită simpatie au manifestat pentru ziarul Universul care i-a sprijinit

▫Actul de constituire al UGR

D.președ. GALazurica , a citit actul de constituire al "**Uniunii generale a romilor din România**" , și **statutul acestei Uniuni**, arătând datoria tuturor romilor de a sprijini acțiunea

/Dna C Cornescu Achimescu : sprijină acțiunea

(prezidenta surorilor de caritate de război din România) și-a exprimat bunele sale sentimente pentru poporul țigănesc : "**Am luptat și lupt cu dragă inimă pentru cei năpăstuiți de soartă** și de aceea am venit să vă aud păsurile. **Mi-a plăcut , chiar din copilărie , să viu în mijlocul țiganilor** ca să le dau sfaturi folositoare , **căci nimeni nu l-a îndrumat , nimeni nu s-a gândit să înlăture focarul de boli din mijlocul lor, deși voi ați fost cetățeni buni ai patriei .**

Să vă uniți cât mai mulți în jurul conducătorilor voștri , căci ei vă vor binele.

Munciți și respectați-vă reciproc și fiți siguri că atunci veți învinge "

/Au mai vorbit dnii : **Lache Gheorghe, D.Niculescu, Apostol Mateiu .**

▫Pentru Dinastie și Patriarh

/Adunarea a manifestat pentru Dinastie și Patriarh.

/ O deosebită manifestare de simpatie s-a făcut ziarului " Universul "

▫Moțiunea

/ **D.Lăzurică** a citit următoarea **MOTIUNE**

"**Uniunea Generală a Romilor** din România , în adunarea membrilor săi,citind **statutul legalizat la tribunalul Ilfov** , în ziua de joi,**16 crt.** ,statut aprobat de toți membrii ;
Luând în discuție **programul de activitate culturală , socială și spirituală** ;
Având în vedere că la cârma țării se găsește azi **un guvern nou, care anunță un program frumos pentru salvarea țării** ,în ceea ce privește situația ei economică și financiară ;Considerând că un asemenea guvern **nu va ignora nici interesele romilor, cari numără până la 900.000 suflete în țara românească** ;
Accentuând de la început și repetând încă o dată că "**Uniunea " nu intenționează să se constituie în partid politic și să facă o politică minoritară** .

HOTĂRĂȘTE :

Se va interveni la **actualul guvern cu rugămintea să sprijine activitatea Uniunii** , în îndeplinirea dezideratelor ei, care **vor fi expuse într-un Memoriu** ,deziderate care sunt conforme statutului Uniunii ,reținându-se declarațiile făcute de congresul de la 8 oct. a.c.

Adunarea generală a romilor / 20 nov.'33

Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura I.Sesiunea ordinară .1 febr.'34

29.)Gh.Bethlen (P.M),discurs la mesaj/sârbi-maghiari /24 febr.'34

[**LD:Atenție ! cere pentru maghiari tratament egal cu al sârbilor**]

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34 , p. 431)

Bethlen / 24 febr.'34

▀**Maghiarii vor același tratament cu sârbii**

"Nu doresc de astădată să expun toate detaliile acestei probleme vaste.Totuși, în baza moțiunii congresului partidului nostru din 2 iulie 1933 ,trebuie să accentuez că noi cerem **aplicarea integrală a tratatului minorităților din 9 decembrie 1919**.
Cerem mai ales executarea **art.11 care asigură autonomia locală**, în ce privește **religia și învățământul**.

Anul trecut, **România a încheiat o Convenție cu Iugoslavia** ,în care s-au reglementat chestiunile școlare ale **sârbilor din Banat** .Și acest fapt dovedește că **aranjarea chestiunii minoritare este dreaptă și necesară**.

Știm că noi, maghiarii,suntem în România într-un număr cu mult mai mare decât sârbii , deci, cel puțin **cu atât drept ca și ei** putem să cerem **să avem atâtea drepturi câte sunt asigurate** prin convențiunea mai sus amintită ,**sârbilor**.

Toate acestea le cerem și pe baza tratatului egal."

Gh.Bethlen / 24 febr.'34

30.)Gr.Iunian (PRT) :cartelul electoral cu ucrainenii , Cernăuți , 26 febr.'34

("Adevărul " ,an 48, nr. 15.383, 27 febr.'34 + foto Iunian și C.Rădulescu)

[**LD: deci... după cartel cu liberalii, cu țărăniștii, cu iorghiștii ...au făcut cartel cu iunianiștii. Sărmanii de ei ! Nici nu mai știau cu cine să se alieze**]

PRT a ținut o întrunire la Cernăuți, la care a participat și **Gr. Iunian**, la instalarea ca șef al organizației de Bucovina a prof. **C.Rădulescu** (decanul baroului din Cernăuți) .

A rostit o cuvântare Gr.Iunian .

După conferință, a avut loc un banchet la hotelul Palace , organizat de fruntașii organizației, precum și reprezentanții **Partidului Național Ucrainean**,în frunte cu deputatul **dr.Zalozietzki și Serbeniuc**.

A participat și " contele de la Scala " -reprezentantul agricultorilor bucovineni .

La banchet au vorbit : prof.dr. Rădulescu, " contele de la Scala " ,ing.Kressel, Gustav Segal și deputatul dr.Zalozietzki

Iunian / 26 febr.'34

[LD : nu uita,acum fracțiune în cartel cu PRȚ -Gr.Iunian]

"DI Vladimir Zaloziieckyj a citit o declarațiune în numele Partidului său Național Ucrainean. **Declarațiunea sa cuprinde , însă, atâtea inexactități , exagerări și denaturări,încât mă dispensează de a mai intra în examinarea ei mai amănunțită .**

Guvernul este dispus să cerceteze cu obiectivitate și bunăvoință revendicările juste și îndreptățite ale fiecărei minorități în parte, dacă ele corespund realității.

Or, cele arătate aici de dl deputat Zaloziieckyj sunt , în cea mai mare parte ,alături de realitate. O polemică cu d-l deputat Zaloziieckyj ,de la această tribună , nu ar fi la locul ei. Țin însă să declar că **guvernul nu înțelege să confunde populațiunea ucraineană pașnic, muncitoare și atașată ideii de stat român,cu elucubrațiile minoritariste ale d-lui deputat Zaloziieckyj .**

/Ucrainenii din PNL:adevărați reprezentanți ai ucrainenilor

Această populațiune are în Parlamentul român reprezentanți aleși din rândul consângenilor ei, [LD : în cadrul PNL] care vor ști să-i apere cu succes interesele ei specifice.

/Nu se face prozelitism printre ucraineni

Nimeni nu umblă să facă prozeliți între Ucrainenii.

De asemenea, nu gândește nimeni să împiedice tineretul ucrainean de a-și cultiva limba , portul și datinele lui strămoșești. Ilustrațiunea pe care o am în mână ,care reprezintă **tineretul ucrainea în costumul său național** , adunat la o serbare în jurul portretului marelui scriitor Sewezenco [Sevscenco] , desminte categoricafirmațiunile pe care d-l deputat Zaloziieckyj le-a riscat de la această tribună.

¶I.Nistor "Problema ucraineană în lumina istoriei "

[LD: regret dar nici eu nu o am]

Regret că d. Zaloziieckyj n-a citit cartea mea "**Problema ucraineană în lumina istoriei**" ,în care am insistat asupra raporturilor din trecut și asupra perspectivelor de viitor.

Din partea mea, dl Zaloziieckyj ar fi aflat că **vajnice temeuri politice, istorice și naționale impun imperios neamului românesc să recunoască o Ucraină numai dincolo de Nistru ."** (aplauze prelungite la PNL)

I.Nistor / 6 mart.'34

33.)Victor Iamandi (subsecret.Interne), răspuns la interpelări, 10 mart.'34

(DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p, 711- 718)

[LD : context : spulberă acuzele lui Goga ; Doc. integral - fișier PNL învinovățește PNȚ pentru politica " neglijentă" și " iresponsabilă]

/Politica greșită a PNȚ față de ucraineni

PNȚ ,dacă nu a părăsit politica școlară,a neglijat-o atât de tare , încât " **astăzi ne găsim în Bucovina cu un însemnat număr de școli ucrainene și cu o tendință centrifugă a unei minorități etnice care e pe cale de a deveni majoritară** ,

[**atenție LD . îți mai este milă ?**] în una dintre cele mai românești provincii "

34.)UGRomilor.Comitetelor de sectoare din Capitală Romilor, 10 mart.'34

Președ. G.A. Lăzurică ("Dimineața " , 12 mart.'34)

/Adunări constitutive ale romilor în județe.

Comitetele de sectoare ale Uniunii generale a romilor din România, întrunite în ședință extraordinară , în sediul provizoriu din str. Fetitelor nr 2,după ce a luat cunoștință de **procesele verbale ale adunării romilor din jud. Făgăraș, Sibiu, Târnava Mică, Prahova și Ilfov**, și a decis organizarea altor **adunări în județele Olt, Târnava Mare, Ialomița, Brăila, Muscel și Buzău,**

/Întruniri ale romilor din cartierele Capitalei

a hotărât ținerea unor dese **întruniri în cartierele Capitalei.**

D-nii N.Niculescu (secretar și caseir general) **Gr.Niculescu** (vicepreșed.) ,

C.Alexandrescu (președ. sect II Negru) , **Apostol Matei** (prim vicepreșed.sect II) , **Nic.Matei** , **Fane Stănescu**, **d-rele Olimpia Tatoi și Petruța Gr.Niculescu** , au arătat situația tristă în care se găsesc românii pe terenul social și cultural.

▣Gh.Lăzurică:UGR și congresele internaționale

G.A. Lăzurică , președ Uniunii , spune că **Romii din România n-au fost prezenți până în prezent la congresele internaționale ale romilor.**

-Raport ptr Congresul de la Nancy

La Congresul de la Nancy (Franța) , ce se va ține în acest an, Uniunea își va trimite delegați.El dă citire Raportului ce va fi depus la Secretariatul Congresului ,**despre situația romilor din România.**

-Adresă către "The Gypsies Loore Society " din Londra

De asemenea ,citește și adresa către " The Gypsies Loore Society " din Londra, pentru informații despre românii din România.

▣Memoriu către Ministerul Muncii

El informează adunarea că s-a înaintat ministrului Muncii un Memoriu „și dacă nici de data aceasta nu vor fi rezolvate dezideratele expuse ,romii vor avea dreptul să se considere cetățenii cei mai disprețuiți și lăsați pradă desnădejdi ”
Uniunea generală a Romilor / 10 mart.'34

35.)Propaganda monarhistă ucraineană, în România ,16 mart.'34

// **naționalism hatmanist ucrainean, anticomunist sprijinit de Germania//**

("Adevărul" , an 48, nr. 15.398, 16 mart.'34)

[**LD : asta așa , ca informație,chestiunea este atât de complicată ,încât nu mă bag Vreau să remarc doar diversele noduri de complicații care existau în sânul minorităților**
Că "Adevărul" publică astfel de materiale cu vădit ton antiregalist ...arată și asta ceva
Firele par a duce la ziare de stânga influențate de Comintern, via Praga sau București]

/Propagandă germană antisovietică printre ucrainenii

În revista "**Europe Centrale**" , care apărea la Praga, apăruse un **art.semnat de Charles Loiseau** asupra **propagandei germane în Ucraina** :**vigilenții apărători ai integrității ruse**, încep să releve **o propagandă și chiar prodromurile unei conspirații** de-a lungul unei regiuni vaste încă **refractară asimilării sovietice** .

După declarația **P.C.din Ucraina**, ar exista **mai multe mișcări de acest fel**,condușe de **foști generali țariști sau resturi din partidul culaco-petlurian**.Noi nu știm întrucât temerile Rusiei Sovietice sunt întemeiate.Dar **știm că o astfel de propagandă există**, dacă nu în Ucraina Sovietică,cel puțin **în sânul populației ucrainene din alte state**.

/Hatmanul Pavlo Skoropadski –propagandămonarhistă în Bucovina și Basarabia

Astfel, în România , există un trimis al hatmanului Pavlo Skoropadski (fost mare proprietar funciar și general țarist, având sediul la Berlin) pentru a face propagandă în Bucovina și Basarabia.[-----]

În iulie'33, a venit din Germania dl **ing.Bogdan Semet** (ucrainean stabilit în România) ,pe baza unui pașaport "Nansen" , cu unele misiuni " curioase" .El este **nepotul hatmanului Skoropadski**, care are **pretenții la tronul Ucrainei**.

A făcut un Memoriu către oficialitățile românești , în care face vagi amenințări, calde rugăminți și ample făgădueli .

Propaganda monarhistă ucraineană ar avea nevoie de ajutorul României , pentru că :

1.Polonia este fățiș potrivnică mișcării hatmaniste ucrainene ;

2.În România trăesc emigranți ucrainenii care trebuie câștigați pentru lupta hatmanistă ;

3.România este singura țară limitrofă Ucrainei,care nu are motiv să vadă cu ochi răi restaurația hatmanului ucrainean.

/Legături cu PNT și Averescu

Deocamdată, d.Semet a avut câteva întrevederi cu caracter informativ cu câțiva miniștri din fostul guvern PNT și a înaintat dlui mareșal Averescu ,acel Memoriu. Argumentele lui Semet , pentru a obține sprijinul României :

- 1.Micșorarea nr.ucrainenilor care s-ar întoarce în Ucraina ;
- 2.Dispariția emigrației politice ucrainene ;
- 3.obținerea unei piețe largi de desfacere ;
- 4.port liber la Odesa ;

5.Stat tampon, prieten, la granița cu U.S.

D.Semet susține că are tot sprijinul Berlinului ; că are formațiuni paramilitare în Germania și Canada ; că are un comitet anglo-ucrainean în Anglia.

▣"Adevărul ":avertisment pentru nelegalitatea acestei mișcări

Dacă poporul german poate să facă pe teritoriul său ce voiește, nouă nu ne poate fi indiferent dacă în țara noastră se pun la cale mișcări menite să ne împingă la un conflict cu vecinii noștri . Dreptul de ospitalitate este sfânt . Nu-l putem refuza unui refugiat politic. Dar acesta să nu-și facă propagandă pentru ideile sale
Ucraineni hatmaniști / 16 mart.'34

36.)N.Batzaria: Găgăuzii , 24 mart.'34

(ziarist , " Universul" ?) ,(DAD, MO 31, șed. din 24 mart.'34)

/Găgăuzii din Dobrogea Nouă și Basarabia

Gubernul recunoaște ca " grup etnic" , diferit de bulgari și greci, pe găgăuzii (câteva zeci de mii) care trăesc în Dobrogea Nouă și unele județe din Basarabia.

-turci de religie creștin-ortodoxă?

-pecenegi și cumani ?

-bulgari și greci turciți?

Găgăuzii sunt **turci de religie creștin-ortodoxă ,veniți în sud-estul Europei , înainte de turcii otomani.** Sunt singurii **supraviețuitori ai triburilor turice** ,cunoscute sub numele de **pecenegi și cumani .Au o limbă care își păstrază puritatea arhaică .**

Istoricii serioși sunt de acord cu acest adevăr ;

Alții spun că sunt **"bulgari turciți" , sau "greci turciți"**

Găgăuzii - tribul turcesc al " uzilor mari " spre deosebire de " uzii mici " (revendicați de bulgari)

/Găgăuzii din România

La noi s-a greșit că au fost considerați **" bulgari turciți" _** fiind asimilați lor .Mai sunt cca **70.000 în Țara Românească .**Cere ca ei să învețe în l.română sau limba lor ... dar nu în bulgară .

N.Batzaria /găgăuzii / 24 mart.'34

37.)Memoriul cadiilor musulmani din Dobrogea [nedatat] , 1933 ? 1934 ?

(BCS,Fond Brătianu, pachet X, ds. 3)

[LD : cred că am fost tot timpul tentată să cunosc soarta minorităților de la noi.Am și lucrat și la niște documentare " colective" pe problema minorităților dar în care interesau maghiarii , germanii, evreii.Pe mine m-au interesat **minoritățile neglijate .**

Doc era bătut la mașină, nedatat , cu semnături autentice , indescifrabile.

Deci îmi poate servi ca informație , nu ca dovadă]

/Musulmanii din Dobrogea

" După cum vă este cunoscut , noi, locuitorii musulmani din Dobrogea,ne-am comportat **de la anexiune și până astăzi,ca cei mai pașnici și mai devotați cetățeni ai țării._**

Acest lucru este unanim recunoscut , iar loialitatea noastră nu este de nimeni contestată.

"Avem deosebita satisfacțiune că la formarea spiritului de loialitate și la sădirea devotamentului și patriotismului în sufletul acestei populațiuni ,**noi, Cadii din Dobrogea, am avut un mare rol** , căci trăind în mijlocul lor , principala grijă a fost ,**să-i identificăm în totul cu interesele si aspirațiile Statului român.**

/Statul român:tratament favorabil

" De aceea , statul și poporul român, prețuind cumințenia și devotamentul nostru , ne-a arătat în toate ocaziunile o deosebită sollicitudine și acordând întotdeauna **un tratament excepțional de favorabil.**

«1926.Mârzescu:Cadiate musulmane

Grație acestei sollicitudini, sunt înființate în Dobrogea cele 4 instituții ,Cadiate, care **judecă și hotărăsc conform legii musulmane.**

" În ultimul timp, adică **din 1926 , răposatul și marele bărbat de stat Mârzescu,** Ministrul Justiției , a organizat **aceste instituțiuni judecătorești** ,numite " cadiate " , u un regulament vast .

/1933+1934? Pericolul desființării cadiatelor

" În ultimul timp, **am fost informați , din sursă sigură, că aceste instituții judecătorești, vor fi desființate** , pe motiv că nu corespund timpurilor actuale și din economii bugetare .

Din punct de vedere economic,Cadiatele funcționează numai cu 2 funcționari : un Cadiu (judecător) și un Grefier , nu ca celelate instituții judecătorești , cu mai mulți magistrați și funcționari ; iar în cazul că Statul ar decide ca aceste Cadiate să fie atașate Tribunalelor , în cazul acesta economia statului va fi numai chiria imobilelor , care se evaluiază la suma de 60.000 lei, plus 10.000 lei combustibilul și luminatul , pentru cele 4 Cadiate

" Cadii cu gradul de judecător , numiți prin înalt *Decret Regal*,conform *legii de organizare judecătorească*, dintre care doi definitivi (Constanța și Tulcea) , iar grefierul făcând parte din corpul funcționarilor judecătorești , având fiecare vechime de 15 ani, ar rămâne încă mai departe cu atribuțiile lor , respectându-se drepturile câștigate .

" Astfel fiind, dacă s-ar desființa Cadiatele,**s-ar da o grea lovitură religiei mahomedane** ,întru cât **se abrogă aplicarea legilor sfinte musulmane** , și se desființează cele 4 Cadiate din Dobrogea , care constituiesc **instanțele religioase ce aplică legile rezidând din cartea noastră sfântă , Coranul**,în ce privește chestiuni de familie, succesiuni ab intestat , puterea părintească și despărțenia , conform art. 22 din *Legea judecătorească* și art.39 din *Regulamentul* pentru funcționarea Cadiatelor .

«Confuzii între noțiuni distincte :naționalitatea și religia

"Ca unii care am fi crud atinși , dacă acest proiect ar putea să devie o realitate [-----] vrem să explicăm că **se face o mare confuzie între două noțiuni distincte :** aceea a **naționalității turcești** și a **religiei mahomedane.**

/Turcia = stat laic, republican

O parte din națiunea turcă , din fostul imperiu, dispunând de forță ,**a provocat o revoluție ,au schimbat forma de guvernământ și legea civilă** de natură religioasă -care rezidă din **Coran**,Cartea cea sfântă a Profetului -cu un **Cod civil** tradus din Elveția ,și a proclamat un stat laic.

/Țările mahomedane-și-au păstrat legile religioase ale Coranului

Dar religia mahomedană **nu aparține numai națiunii turcești**,care astăzi, prin guvernării săi, o repudiază,precum nici religia creștină nu aparține numai unei singure țări din Europa.O sumă întreagă de naționalități diferite ,**sunt de religie mahomedană:** marocani, algerieni, tripolitani, egipteni, arabi, indieni -care **și-au păstrat religia și implicit legile religioase prescrise de Coran.**

/Mahomedanii din țările europene au păstrat cadiatele

Nici o țară unde sunt mahomedani - Bulgaria, Grecia, Franța , Iugoslavia,Italia sau Anglia - **nu s-a gândit să urmeze exemplul turcilor republicani**,pentru a desființa legile religioase și instituțiile de natură divină .

În toate aceste țări **funcționează Cadiatele** , ca un omagiu adus credinței și supunerii bazate pe credința în Dumnezeu , începutul înțelepciunii ,și ca un exemplu al statorniciei chiar pentru drept -credincioșii creștini ,unde diferite secte - adventiști, pocăiți etc caută să submineze credința strămoșească.

/Constituționalitatea cadiatului în România

" Nădăjduim ca guvernul acestei țări nu va cădea în cursa ce i se întinde , pentru a da el însuși semnalul și exemplul distrugerii sufletelor credincioase.

" Ne facem deci o datorie de buni și fideli cetățeni români , ca prin această umilă expunere asupra acestei probleme , cu mult mai gravă decât s-ar părea [-----]

" Stabilit fiind că aplicarea legilor și instituțiilor musulmane de natură divină ,pentru drept credincioși , **înseamnă chiar exercitarea cultului mahomedan** ,care exclude aplicarea altor legi , **decât cele sfinte și imutabile**

Cadiii sunt chiar judecători cari aplică aceste legi **-ne găsim sub scutul legii fundamentale a țării noastre .**

" Constituția care, prin **art. 22** , **garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune** , dacă, bine-nțeleș, nu sunt contra ordinii publice , bunelor moravuri, organizării statului , și , ca o consecință la aceasta , **o lege care ar desființa Cadiatele , ar fi chiar neconstituțională** , întrucât ar suprima exercitarea însăși a cultelor mahomedane . Desființarea Cadiatelor at însemna , în realitate, **desființarea legii sfinte a Seriatului și a Coranului.**

¶14 nov.1878.Făgăduiala Regelui Carol I

" Nu putem termina fără a ne întoarce gândul la slăvitul Suveran ,primul nostru Rege, Carol I , care prin Proclamația sa din 14 noiembrie 1878 ,ne spune printre altele : **< Religiunea voastră , familia voastră , pragul casei voastre , vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le va putea lovi .>**

/Respectarea făgăduelii de către Ferdinand I și Carol II

Solemnă a fost promisiunea lui și punctual **a adus-o la îndeplinire ,prin legea organizării judecătorești din Dobrogea. Cuvântul său a fost urmat** cu aceeași dragoste și de urmașii săi, Marele înfăptuitor al României Întregite , **nemuritorul Rege Ferdinand ,și consolidatorul Țării , iubitul nostru Rege Carol al II-lea .**

" Vă rugăm respectuoși a urma calea trasată de mării predecesori ai Namului ,a lăsa neatins drepturile noastre , acordate fiilor adoptivi musulmani din Dobrogea ,și de a nu schimba nimic din așezămintele religioase , pentru a nu se crea un precedent de natură a pune în discuțiune chestiuni noi și primejdioase.

" De asemenea vă rugăm să lăsați fiilor adoptivi ai acestei țări credința strămoșească nealterată , așa cum au avut-o până acum ,cum doresc s-o aibă și în viitor , fiind siguri că din fundul mormintelor de la Curtea de Argeș veți avea înalta aprobare și bine cuvântare din partea marilor suverani, făuritorii frumoasei Românie Mari de astăzi. "

[**LD : urmează semnăturile Cadiilor**]

Memoriul cadiilor / ? 1930 ? 1933 ? 1934 ?

Guv. Gh.Tătăărăscu .Legislatura I.Sesiunea a II-a ordinară .15 nov.'34 - 25 apr.'35

38.)dr.M.Isăcescu (PT -Constanța) , discurs la mesaj, 10 dec.'34

Isăcescu / 10 dec.'34

¶ Constanța:nevoi locale

[**Și din acest p.d.v., Isăcescu este un deputat exemplar .Foarte rar , deputații introduceau în discursul la mesaj problemele locale .**]

Constanța este amenințată și subminată de două pricole : economic -național și natural

/Expulzarea străinilor pașaportari!

Invazia **străinilor cu pașaport** care au ajuns la **2.855 capi de familie**, adică peste 4.889 .Tolerați în mod abuziv și criminal, au determinat ca **întreg comerțul , meseriile și micile industrii, să fie acaparate de ei, în dauna elementului autohton.**
PT cere ridicarea imediată a drepturilor de ședere a acestor străini,și trimiterea lor oriunde vor pofti. (**aplauze PT**)

/Musulmanii nedreptățiți

Se asociază deputatului Drăghici [**PNL -Tulcea**] în privința nedreptății făcute concetățenilor noștri de religie mahomedană.

Art. 72 din Constituție și **art. 5 din Legea electorală**, prevăd categoric ca ,printre membrii de drept la Senat ,**trebuie să fie și reprezentantul religios al musulmanilor din regat .**

" Pentru loialitatea, credința și devotamentul lor față de țara noastră,cât și pentru respectul legii și al Constituției, **se impune intrarea în legalitate**, acordând reprezentantului religios al musulmanilor , locul cuvenit în Senat "(**aplauze la PT**)

▫Realități și greutăți dobrogene

/ Lipsa căilor ferate . Atâtea bogății - cereale, lemne, animale, pește, cariere ,mine - stațiunile balneo-climaterice - nu pot fi puse în valoare din cauza lipsei de c.f.r .

De aceea, se impune continuarea liniilor ferate *Babadag-Tulcea, Carol I -Tulcea, Carol I - Hârșova, Medgidia-Silistra , Techirghiol -Mangalia - Balcic.*

/ Întreaga provincie a Dobrogei , este legată de restul țării numai printr-un singur pod, *podul regele Carol I* , așezat între Fetești și Cernavodă.

Având o singură linie ferată, este lipsit de accesul căruțelor și mașinilor, podul este absolut insuficient . De aceea trebuie construit un al doilea pod .

[**Dă amănunte : că studiile sunt făcute ; că există deja înfăptită o parte din teresamente că trebuie doar reluate lucrările]**

dr.M.Isăcescu / 10 dec.'34

39.)Vasile Lepădatu (PNT) ,discurs la Mesaj/Turcii/11 dec.'34

(DAD, MO 13, șed. din 11 dec.'34 , p. 198- 199)

Lepădatu / 11 dec.'34

▫Turcii ,din Dobrogea-emigrează

Deși o problemă locală, **guvernul trebuia să se preocupe de problema emigrării turcilor și tătarilor din Dobrogea veche și nouă** , încadrul **dreptului de preemțiune.**

Între 1 ian - 1 dec. '34 , din jud. **Caliacra, Durostor, Constanța, Tulcea, au emigrat 16.796 oameni ,cu familii cu tot.**

Dintre ei, doar **598 au fost în regulă cu pașapoartele de emigrare** la ministerului de Interne,ceilalți **16.200 sunt cu pașapoarte de voiaj**, date de prefectura de județ.

Cu acest prilej, **s-au făcut mari abuzuri** ; sunt primari din comune dobrogene care și-au făcut rost de 7-8 case.

La Constanța și Silistra funcționează anumite birouri , care storc bani grei.

Guvernul ar trebui să se preocupe, ca oamenii aceștia să nu fie spoliați. .

-Vict Iamndi (subsecretar Interne) : Este un drept a lor să facă această preemțiune.

Ministerul de Interne se va interesa , va verifica .

V.Lepădatu / 11 dec.'34

40.)Repatrierea turcilor din Dobrogea ,14 aug - 23 sept.' 1935

/ note diplomatice / hotărâri de guvern / statistici / reglementări /

(Arh.BCS, Fond Brătianu, pachet XX , ds. 2, f. ...)

[**LD : nu știu ce s- a ales din această repatriere. Nu știu care era situația în 1940 , când am pierdul Cadrilaterul . Important este episodul și grija turcilor de a-și aduna conaționali !]**

▫ Turcii , tătarii din Dobrogea

▫ Ministerul Afacerilor Străine ,Referat

▫ Ministerul Af. Străine către Min.de Finanțe

▪ **Jurnalul Consiliul de miniștri , nr. 1600 , 14 aug.'35**

(f. 25)

Luând în deliberare *Referatele* ministerului de Finanțe și Agricultură ,privind repatrierea supușilor musulmani ; având în vedere *Acordul* dintre departamentele Interne, Agricultură, Afaceri Străine , pe de o parte ,și Legația Turciei, pe de altă parte , pentru înlesnirea emigrării [-----] Decide :

Art.I .Se admite emigranților musulmani din Dobrogea , care se repatriază prin portul Constanța , să exporte , cu scutire de taxe ,efectele, bunurile, obiectele casnice, inventarul agricol mort, vitele mari și mici ce le-au aparținut în gospodărie (nu turme și cirezi) .O comisie va asista la îmbarcarea emigranților , hotărând totalul inventarului.Semnează : Gh.Tătărăscu, Vict.Antomnescu, Valeriu Pop, Ion Inculeț,VPSassu,C.Angelescu, I.Nistor.

▪ **"Chestia emigrării turcilor din România., 13 sept.'35**

Ministerul Afacerilor Străine ,Referat , 13 sept.1935 (f. 11-15)

Printr-o notă din 7 sept.a.c. ,dl **Suphi Tanrioer** , ministrul Turciei la București,ne informează că , **în urma sugestiei lui Nicolae Titulescu** , a luat legătura cu Gh.Tătărăscu , în legătură cu **emigrarea turcilor din Dobrogea.**

În realitate, ministrul turc înfățișează o înțelegere formală , o simplă convorbire prealabilă.

[---]Nu este acum locul de a examina dacă emigrarea turcilor din România este , în principiu, de dorit. Aceasta este de competența guvernului , care pare a o fi rezolvat pozitiv. [-----] **Cea mai bună dovadă că turcii au putut emigra ,fără nici o îngrădire din partea noastră.** [-----]

Totuși, problema ar trebui analizată și din p.d.v. al intereselor românești, și,prin coordonarea unor ministere și instituții, să se facă un Proiect românesc.

Faptul este îngreunat de Jurnalul Consil de miniștri nr. 1600 / 1935,de care Ministerul Afacerilor Străine n-a știut, în care s-au acordat , deja,emigranților turci avantajele de la pct.4 din Poiectul turcesc. [-----]

Urmând sugestia Legației românești din Ankara (Raportul din 15 iun.'35) ,nu trebuie scăpată ocazia ca, **în schimbul concesiunilor consimțite de statul român** în chestia emigrării turcilor din Dobrogea, **să pretindem o soluție acceptabilă a diferendelor privind lichidarea sau sechestrarea de către Turcia a unor bunuri particulare românești**.Tratativele între cele două țări se vor duce numai prin Ministerul Afacerilor externe - singurul competent în materie
Semnează Radu Crutzescu

▪ **Proiectul de acord privind emigrarea turcilor**

Ministerul Af. Străine către Min.de Finanțe , 24 sept.'35

(f. 2-3) Trimite dosarul privitor la emigrarea turcilor .

1. Adresa Legației turce către M.Af.S și Proiectul de acord ;

2.Referatul Direcției polit. a M.Af.Str și Observațiile Secției ptr. Europa balcanică asupra respectivului proiect .[---]

a)Adresa Legației turce

(**I franceză, traducere liberă LD**)

După cum v-am expus deja în convorbirea de anul trecut ('34) și din anul acesta ('35) , p.d.v.al guvernului meu privind emigrarea turcilor ,este că trebuie să i se găsească o rezolvare cât mai apropiată.Excelența Voastră nu trebuie să ignore faptul că **emigrarea populației turcești continuă de la fondarea Regatului** , într-un ritm accentuat, și din ce în ce mai mare în ultimii ani , **luând proporțiile unui exod.** La sugestia dvs, am avut convorbiri cu ministrul de Interne, cu ministrul Agriculturii , și , în final, cu primul ministru.**Premierul dvs mi-a dovedit sentimentele de simpatie pentru populația turcă din România, și o mare bunăvoință** de a se interesa personal de această chestiune , asigurându-mă că **va crea toate facilitățile pentru această emigrare.** Sub președinția premierului, **ne-am întrunit de 2 ori într-o Comisie specială**, cu miniștrii de Interne și Agricultură.

Vă trimit un Proiect de acord care stipulează diferitele clauze privind problema în discuție , pentru a o rezolva în primăvara viitoare (1936) Semnează Suphi Tanrioer .

b)Proiectul de acord.

Art. 1. Minoritatea turcă din România este răspândită în :1.Durostor, 2.Bazardjik, 3.Constanța ,4.Tulcea.Totalitatea populației turcilor musulmani din România **va fi dirijată spre Turcia , eșalonat, în 5 ani .**

Art. 2. **Emigranții turci vor fi liberi să ia cu ei bunurile mobile, să-și exporte fondurile** din bănci, inclusiv ale "Comunității Evkaf "

Art. 3.Populația turcă destinată emigrării, va fi scutită de impozite, dări, taxe.

c)Observațiile Direcției politice , Secțiunea Europa Balcanică ,23 sept.'35

-Găgăuzii și tătarii sunt excluși

Nu poate fi vorba de emigrarea populației turcești din întreaga țară,ci numai din Dobrogea, cu excluderea, deci, a tătarilor , găgăuților .

Organizarea emigrării trebuie făcută pe teritoriul fixat , cf. indicațiilor Ministerului Apărării Naționale (Adresa din 20 aug.'35) ,începând cu 7- 8 km în lungul frontierei și continuând cu :Bazarzic (7.777turci) ;plasa Ezibei (21.313turci) plasa Curtbunar (19.895 turci) , plasa Acadânlar (33.074 turci) , Turtucaia (24. 581 turci) ,orașul și plasa Silistra (5.433+ 5.016) , restul Dobrogei (43. 737 turci)

Totalul populației admise pentru emigrare ar fi deci de 150.826 turci și nu de 155.274 - cât sunt în întreaga țară (cf. recensăm. Din 1930)

[---] Este îndoielnic că bugetul statului nostru poate suporta sumele necesare achitării în 5 ani a bunurilor turcești răscumpărate -Câteva sute de milioane. Trebuie menținut un aranjament financiar pe termen lung.Semnează Victor .I.R.Pogneanu
Repatrierea turcilor 7 sept.'35

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară ,15 nov.'35-apr.'36

41)Vladimir Zaloziecky (P.U) , Declarație la Mesaj :ucrainenii ,12 dec.'35

(DAD, MO 12, șed. din 12 dec.'35 , p. 220)

[LD : citește declarația după discursul lui HORoth . Câtă deosebire de limbaj !
Dar și de tratament ! Este evident că asupra ucrainenilor s-au făcut presiuni de desnaționalizare ,chiar dacă , sub pretextul că ei fuseseră români ucrainizați
Numai că dacă ,aliați cu PNȚ ,invocau pentru drepturile lor *Hotărârea de la Alba Iulia*,
acum , aliați cu PRȚ,invocă *Tratatul minorităților* de la Paris]

Vladimir Zaloziecky / 12 dec.'35

≈1 milion locuitori:Maramureș, Bucovina, Basarabia

" Ucrainenii locuiesc de veacuri în mase compacte în nordul Bucovinei , în partea de est a Maramureșului , și în unele părți ale Basarabiei, ca țărani.
Ei numără în total peste 1 milion de locuitori harnici și pașnici ai acestei țări, care își îndeplinesc toate datoriile către Stat .

/Scut juridic :Tratatul minorităților de la Paris(1919)

"Împotriva tuturor ipotezelor pretins " științifice" , care tăgăduesc acest lucr[...] fără îndoială că ucrainenii aparțin acelor minorități a căror libertate culturală și națională este apărată prin Tratatul miorităților din Paris, din 9 dec. 1919."

Realități dureroase

...Școală inexistentă

"Dar cum se prezintă de fapt libertatea națională și culturală a acestei minorități ,despre care se afirmă așa de des că este privilegiată ?

"Nu numai că **nu avem nici o singură școală primară** ,dar **nici măcar o singură oră pe**

săptămână nu este permis în vreo școală ,în care s-ar putea învăța să scrie cu alfabetul chirilic sau să vorbească în limba nastră.**Astfel școala**, care trebuie să fie instituție de educare, nu servește decât **pentru a infiltra copiilor sentimentul că sunt inferiori** , ei și părinții lor, **dacă vorbesc limba maternă.Copiii rămân astfel analfabeți.**

Nici învățământul religios nu se învață în ucraineană ,nici în comunele cu populație 100% ucraineană. Astfel **se suprimă la tineret orice simțământ etic sau religios.**

Sub guvernul PNTJ , era permis învățătorului să predea în afară de programa analitică , o oră sau două în ucraineană .Sub actualul guvern, învățătorii care au făcut asta, au fost puși sub urmărire ,învinuiți de purtare dușmănoasă față de Statul și poporul român. Achitați de instanțele judecătorești, li s-a dat o nouă lovitură prin supunerea lor la examenul de I.română.

...Cultura ucraineană interzisă

Cabinetele de lectură , au fost închise sub diverse motive...

Teatrul ucrainean nu are voie să dea spectacole în satele ucrainene

Cenzura și starea de asediu, noi instrumente de abuz ...

...Țăranii ucraineni înglodați în datorii

În ceea ce privește reforma agrară, care trebuia să fie o biinecuvântare pentru țătrani, a devenit un blestem , deoarece pământul devenit disponibil (după expropriere) ,a fost cedat în mare parte unor favoriti politici, care l-au vândut țăranilor cu prețuri exagerate , încercându-i cu sarcini grele ,de care nici legea conversiunii nu i-a putut salva.

Cooperativele au devenit iluzorii , din cauza anumitor manipulațiuni de îngreunare ; **Impozitele se stabilesc în mod arbitrar și nedrept**, iar executarea , brutală.

Țăranul ucrainean nu are voie să folosească limba lui în fața instanțelor judecătorești sau administrative (**violarea art. 8 din Tratatul Minorităților**)

Această restricție se aplică cu severitate mai ales în jud.Rădăuți și Câmpulung (**în baza unei decizii a Curții de Casație din ian.1928**)

...Orășenii ucraineni examinați la I.română

Noul **proiect de lege al meseriilor** , amenință pe micii burghezi din orașele **bucovinene** , în existența lor economică , **prin introducerea examenului de I.română** , examen destinat **să distrugă elementele minorirtare din toate domeniile** .

«Raporturile cu Guvernele

"Toate aceste plângeri le aducem la cunoștința guvernelor , țimp de zece ani, dar constatăm cu durere că situația noastră culturală și dreptul la viață devin din ce în ce mai grele.

-Desnaționalizarea minorităților= rațiune de stat

[LD:este o sfruntată calomnierea liberalilor, în general, și a lui Vintilă Brătianu , în special, luată din repertoriul lansat în campaniile electorale de preluare a puterii de către PNTJ (în care activa pe atunci Zaloziekchy)

Știut este că **desnaționalizarea minorităților** ,a fost **înălțată la rangul unei rațiuni de Stat** , cum a declarat în mod deschis defunctul om de stat **Vintilă Brătianu** , la Turnu Severin , în oct. 1926 :< **Minoritățile trebuie să fie împinse înapoi în stare de sărăcie și modul primitiv de viață , pentru ca pe ruinile culturii lor să se nască o cultură unitară românească .>**

/Nu votează Răspunsul la Mesaj

Noi însă socotim că ar corespunde mai curând rațiunii politice a Statului român , ca **cei 5 milioane de minoritari** , să fie **făcuți cetățeni cu plenitudinea drepturilor** , a căror loialitate față de Statul român să rezulte în mod organic dintr-o **egalitate de drepturi acordată generos și larg**, iar nu numai garantată pe hârtie și violată în realitate. Acela care nu recunoaște dreptatea altora , prepară fărâmareă propriei lui dreptăți. Cum nu găsim nici un ecou la doleanțele noastre în *Mesajul* discutat , nu putem fi pro. "

Vladimir Zaloziecky / 12 dec-'35

42.)Emigrarea populației turcești din Dobrogea-Convenție-19 ian.'37

(DS, MO 16, șed. din 19 ian.'37 , p. 726)
(traducere din l.franceză)

«Convenția

[LD : ce s-o fi ales cu executarea acestei Convenții, nu știu. Contează spiritul amiabil în care s-a făcut. Oare de ce nu s-a procedat și cu alte naționalități la fel ?!

Eșalonată pe 5 ani, ea s-ar fi terminat în 1941.

Probabil în '39 sau '40 s-a stopat, sau poate nu .Nu știu]

Guvernele român și turc , constatând tendința spre emigrare manifestată de anumite elemente ale populației turcești mahomedane din Dobrogea - care a apreciat regimul liberal și generos de care s-a bucurat în România -vrând să se alătore la trunchiul său etnic natural ,au decis să încheie o Convenție pentru a reglementa , în spiritul cel mai amical ,modalitățile emigrării în curs.

Convenția a fost negociată și semnată de Suphi Tanrio"er și Mircea Cancicov (ministr.Finanțelor) .

" Art.1.

Minoritatea turcă mahomedană , care locuște în județele : Durostor, Caliacra, Constanța și Tulcea , va fi admisă să beneficieze de prezenta convenție.

Art. 2.

Supușii români mahomedani ,de origine turcă , care locuiesc în jud.specificate mai sus și doritori de a emigra în Turcia , **vor fi admiși să părăsească România** , în condițiile prevăzute de regulament ,**într-un termen de 5 ani** .

Această emigrare **se va face în etape succesive , în ordinea următoare :**

1. Cu începere de la 15 apr.1936 , un contingent de 15.000 emigranți ,compus din persoane care au lichidat deja averea lor ;

2. În anul al doilea [37 - '38] , o zonă de 8 kilometri , de-a lungul frontierei româno-bulgare ;

3. În anul al treilea ['38-'39] , orașul Bazargic și plășile Ezibei și Curtbunar

4. În anul patru ['39 -'40] , plășile Acadânlar și Turtucaia ;

5. În anul al cincilea['40-'41] , orașul și plasa Silistra și restul teritoriului Dobrogei .

Guv.turc va comunica la începutul fiecărei perioade , numărul emigranților ce este dispus să primească . Surplusul va fi raportat la următoarea perioadă ; dacă însă nr. persoanelor doritoare, va fi mai mic, se va aproba emigrarea din următorul eșalon.

Art.3

Proprietatea bunurilor imobile rurale ce aparțin viitorilor emigranți, **va trece în proprietatea statului român** ;

bunurile urbane vor rămâne la buna dispoziție a emigranților .

Art. 4

Bunurile imobile rurale ce aparțineau emigranților, fiind achiziționate de guvernul român, se convine că **guv.Român va plăti suma de 6.000 lei pentru fiecare hectar** , inclusiv pentru construcțiile aflate acolo , cu excepția acelor ce aparțin comunității sau Evkafului .

Art.5

Guv.Român va efectua în **7 rate anuale , plățile valorii bunurilor imobile rurale** (**urmează detaliat cum**) și dobânzile aferente .

Art. 6

Guv.rom. va depune **fondurile la BNR , în contul curent al guv.republicii turce** , pentru cumpărare de mărfuri românești de exportat în Turcia.Mărfurile respective vor fi scutite de taxe și impozite .**LD : îmi lipsește următoarea pagină]**

Convenția rom.--turcă / 19 ian.'37

GuvernTătărăscu . Vacanță parlamentară , 1937

43.)P.Ucrainean,Comunicat ,13 sept.'37

("Universul" , 13 sept.'37)

Întrunire -protest contramandată: masacrele bolșevice din Ucraina /

Comunicare a secretariatului P.Ucrainean din Bucovina :

<N-am adoptat nici o nouă tactică de luptă, și **nu suntem în legătură cu nici un curent extremist de stânga**, după cum reiese clar din declarația șefului partidului nostru , d.senator Vladimir Zaloziecky , apărută în ziarele din Cernăuți.

N-am făcut nici o demonstrație pe străzile Cernăuțiului,am convocat numai o **întrunire de protest împotriva masacrelor bolșevice din Ucraina** , întrunire pentru a cărei ținere am cerut și **am obținut în prealabil autorizația autorităților locale**.

Aflând în ultimul moment că **întrunirea a fost oprită** ,mulțimea s-a împrăștiat în cea mai perfectă ordine " >

P.Ucrainean / 13 sept.'37

Guvern Goga -Cuza .28 dec.'37 - 9 febr. '38

Guvern Miron Cristea - I -11 febr.- 30mart. 1938

Guvern Miron Cristea - II -30mart. 1938- 31 ian.'39

44.)Iun.'38.Comit.reg. PCR Dobrogea,Raport ,//bulgarii// iun.'38

(Arh.CC al PCR , fond 13, mapa 91, f. 4-5 , copie dactilor după microfilm)

[LD:poate mai dai niște doc comuniste care sunt pline cu comentarii despre lupta minorităților și drepturile lor la libera autodeterminare]

/Autoritățile române persecută pe bulgari

Referindu-ne la starea de spirit a **cetățenilor români de origine bulgară din Dobrogea**, după ce **autoritățile române au impus unele restricții** și au luat unele **măsuri împotriva bulgarilor** care au organizat numeroase întruniri cu prilejul sărbătoririi lui Chiril și Metodiu[11 mai] În document se arată :

/PC și DRO sprijină lupta poporului bulgar pentru libertate

<Pentru noi, **Partidul Comunist cât și DRO**,aceasta a fost ziua de întrunire a poporului bulgar .S-a constatat că **poporul bulgar din Dobrogea este dornic de libertate** .

Foarte revoltați au fost acei cari încă nu voiau să creadă că **fascismul român și dictatura regală** vrea să îmbuce și ultimele libertăți naționale "

45.)Th.Holban, Sârbii din România / studiu / 1938

(A.I.C, fond Președinția Consiliului de Miniștri , dosar nr. 111/ 1938, f. 1-23)

România este o **insulă de latinitate înconjurată de slavi**. Normal , deci, existența unor minorități aruncate da valurile " mării slavice" .

▣ Banatul:provincie cu 18 neamuri

În Banat ,elementul majoritar român , pe lângă care trăesc 18 neamuri :**germani, unguri, sârbi, bunevaț, șocazi, slovaci , ruteni, croați, bulgari ,cehi, italieni , spanioli, greci , moravi , francezi , ruși , turci** .

Denumirea provinciei - Banat - numită astfel la *Pacea de la Pajerewatz* (1718)

În 1938, Banatul românesc număra **1 milion de locuitori**

▣ Colonizarea sârbilor în Banat .

Primele colonii de sârbi în Banat , după lupta de la Câmpia Mierlei (1389) ,când sârbii au început să se retragă spre Dunăre .

Prima diplomă de colonizare a sârbilor , în 1404 ,dată de **regele ungar Sigismund**.

Primele cuiburi de sârbi mai mari,pe la 1440 , în timpul luptelor lui Huniade cu turcii .

Un alt val de sârbi ,s-a produs în 1459 , sub Matei Corvin(căderea statului sârbesc)

Pe la 1479, **Paul Chinezul** (român bănăţean) bate pe turci ,şi aduce cu sine **cca 50.000 de sârbi** , mulţi aşezându-se în actualul jud.Timiş.

În 1526 , după catastrofa de la Mohacz , Ungaria cade sub turci ,iar **Banatul este alipit Rumeliei Orientale** , situaţie care a dăinuit până la 1712.

În toată această perioadă, valuri de sârbi s-au aşezat în Banat ,ultimul val (sfârşitul sec.XVIII) fiind de cca **36.000 de familii din ţinuturile sârbeşti şi albaneze** .

Cu începutul sec. XIX colonizările cu sârbi se încheie.

▣ Privilegiile acordate sârbilor

Sârbii căpătau întinse privilegii în statul maghiar ,în teritorii cu majorităţi române sau maghiare .Primul privilegiu colectiv este dat de **Leopold I** (21 august 1690)

Au drepturi superioare altora, şi sub **Iosef II şi Maria Tereza** .

În 1780 , **Maria Tereza a anexat Banatul la Ungaria** .

...La 1848, sârbii au luptat alături de austrieci, contra ungarilor .Drept răsplată, împăratul Austriei a recunoscut sârbilor un voevodat (Bacika şi Banatul)_cu centrul la Timişoara , sub administrarea Vienei .Voevodatul are o existenţă efemeră , românii au protestat .

▣ Sârbii în timpul dualismului

1867 -1914 , sârbii din Banat în cadrul legilor şi statului ungar.

/1910.Recensământul maghiar *

Jud.	Km.p.	Total populaţie	Sârbi
Caraş -Severin	11.074	466.147	14.674
Timiş	7.433	500.000	69.905
Torontal	10.016	615.151	199.750
Total	28.523	1.582.133	284. 329

*Notă: Statistică mult falsificată , în detrimentul românilor.

În ajunul primului război mondial, în Banat erau 280.000 de sârbi.

▣ Anexarea Banatului românesc de către sârbi .

În 1919 . sârbii îşi refac ţara(pašalâc din sec. XIV !) şi **anexează Banatul românesc , care 6 secole le servise de refugiu politic** .

Au ocupat Banatul cu forţa, depunând apoi stăruinţe la Conferinţa Păcii de la Paris, unde, au reuşit să rupă din Banatul Românesc **9.000 km.p şi 500.000 locuitori**

(1/4 sârbi ; 3/4 alte naţionalităţi)

Restul Banatului ,17.980 kmp , 1 milion locuitori , a fost alipit României :

Caraş, Severin, Timiş -Torontal .

▣ Minoritatea sârbă în România Întregită

[LD : confruntă cu rezultatul recensământului din 1930]

Anul	Banat -Ardeal	Vechiul Regat	Total
1920	48.000	4.570	52.570
1930	-----	-----	60.000

Cei 60.000 sârbi, sunt în majoritate în Banat .

/Acordurile româno-iugoslave privind statutul minorităţilor

Diverse acorduri româno-iugoslave au reglementat statutul lor .

-Biserica

Bisericeşte, ei depind de ierarhia sârbească din Iugoslavia .Centrul lor religios (vicariat) - la Timişoara .Au 5 mănăstiri şi multe biserici la sate .

-Şcoala

Au școli primare în 56 comune , cu cărți școlare procurate din Iugoslavia.Din 1933, școlile primare sârbo-croate au devenit școli publice de stat cu limba de predare maternă dar și cu învățarea l.române (cf. Convenției de reciprocitate)

...Organizare politică

La 19 iunie 1932, ziarul " Banater Deutsche Zeitung " a anunțat că **sârbii și-au constituit un partid politic** , sub conducere lui **Alex. Renadovici** .N-au reușit .

La 23 apr.'34 , după o mare propagandă făcută prin " *Temišvarski Vesnik* ",s-au adunat la Timișoara o mână de sârbi și au înființat **Partidul Sârbesc** .Nu s-au înjghebat definitiv. Au 2 ziare : " *Temišvarski Vesnik* " și " *Glasnik* " , care întrețin diverse polemici cu alte ziare și neînțelegerile dintre intelectualii sârbi .

Țăranii sârbi , nu se ocupă de politică . Ei sunt un popor de țărani ,fără o burghezie orășenească, cu o subțire și răzlețită pătură intelectuală.

Th.Holban / Sârbii / 1938

46)P.Bănescu, Organizarea minorității ucrainene

(Cf.P.Bănescu *L'encadrement politique des minorites ethniques* 1931, 1938)

▣Partidul Național Ucrainean

S-au străduit să formeze un **Partid Național** ,dar n-a avut succes în masele ucrainene .**Au combătut cu violență fracțiunile ucrainene din partidele românești și pe șefii lor** .Activitatea lor a fost foarte redusă .**Au format cartele electorale cu diferite partide românești** , pentru a avea deputați în parlament.

În mare, revendicările lor erau deja realizate , încât nu au atras masele .

-26 apr.1931:Programul politic

În 26 aprilie 1931 , la Cernăuți, apublicat în ziarul ucrainean " *Ceas* " ,următorul program politic :

- Admiterea ucrainenilor în legislativul și administrația țării ;
- Ucraineni în instituțiile publice din Bucovina, Basarabia, Maramureș ;
- Școli în l.maternă ;
- L.ucraineană în bisericile lor ;
- Cooperative de producție și consum ucrainene ;
- Susținerea și dezvoltarea industriei și comerțului ucrainean ;
- Catedră de l.ucraineană la Universitatea din Cernăuți și la Facultatea de Teologie ;

47.)CGM, Raport asupra minorității ucrainene , nov.1938

Comisariatul pentru minorități , *Raport asupra minorității ucrainene* , nov. 1938

(Arh.ISISP, fond XV, dsr nr. 451 , vol.II , p. 101 -111)

Mișcarea minorității ucrainene a luat un aspect nou .

/Trei fracțiuni, trei lideri , trei tendințe

Ne găsim în fața a **trei acte pornite din trei locuri diferite** :

1.Memoriul semnat de **Vladimir Zalozecki** (fost senator) și alții ,cu revendicările istorice , culturale, sociale, economice ale **fostului P.Național Ucrainean**

2.Memoriul - semnat de Alexander Cupceanco și Nicolae Haras (președ. și secretarul) *Blocului Ucrainean Eparhial* ,cu doleanțele ucrainenilor din Bucovina .

3.Memoriul lui Const.Krakalia , fost deputat și președinte al **Partidului Țărănesc Ucrainean** , prin care face act de loialitate față de statul român, relevând o serie de doleanțe , inclusiv de ordin politic : locuri în parlament

Toate trei sunt acțiuni paralele , pentru a ține în atenție problema ucraineană .

Există unele diferențe de nuanță :

.... **Zalozecki**, are mulți adepți intelectuali și **vrea pe ucraineni sub influența Partidului Național Ucrainean**

.... **Constantin Krakalia** , se sprijină pe masa țărănească și **luptă fățiș contra fostului PNU** , și a **influenței din afară** (inclusiv cele de nuanță comunistă) ,fiind deplin loial statului român .*

[-----dolențele ucrinenilor -----]

Este necesar studierea doleanțelorlor , rezolvarea lor atentă , având în vedere anumite agitații din zonele locuite de ei .

* Notă . După primul *Dictat de la Viena*, mișcarea minorității ucrainene a luat un aspect mai activ. Într-un *Memoriu* adresat Comisariatului pentru minorități, Constantin Krakalia făcea act de loialitate față de statul român , prezentând doleanțele ucrainene și loc în Parlament .LD : nu știu ce s-a întâmplat cu cei doi lideri ucraineni, după '44

48)P.Bănescu Organizarea minorității bulgare , 1938.

(Cf.P.Banesco, *L'encadrement politique des minorités...*1938

[LD :una din două : ori autoritățile românești nu cunoșteau situația reală din Cadrilater, ori o ignorau .Cert este că , după 20 de ani de stăpânire românească, cu politicile concurențiale ale partidelor românești ,**bulgarii din Cadrilater nu nutreau atașament și loialitate față de apartenența lor la statul român**, iar în conjuncturi propice , au și procedat în consecință Aș numi politica românească în Cadrilater "**politica struțului**" , cu mari **delasări și incoerențe , care s-au răzbunat în 1940 .**]

/Bulgarii au activat în partidele românești

Bulgarii au activat doar în partidele românești .Nu au creat un *Partid Bulgăresc*.

-Caliacra și Durostor

Vița lor s-a desfășurat în două județe , unde se găseau numeroși :**Durostor și Caliacra** Au întreținut o activitate socială și culturală .

Au avut conduceri distincte în cele două județe.

La fel ca și loialitatea turcilor,ei se simțeau atașați moralmente de patria adoptivă , n-au vrut să se considere minoritari , declarându-se satisfăcuți în România.(p. 11)

49)CGM :Raport asupra minorității bulgare ,1938

(Arh.ISISP, fond XV, dsr nr. 451 , vol.II , p.112- 118)

[*Notă:P.Bonescu despre bulgari]

(*Op.cit* , pag.11)

Bulgarii au activat doar în partidele românești .N-au creat un Partid Național

Bulgar .Viața lor minoritară s-a desfășurat doar în 2 districte , unde erau mai numeroși : Caliacra și Durostor .**Au avut activități culturale și sociale** .Au avut conduceri distincte în cele două districte .

L fel ca **și loialitatea turcilor, bulgarii se simțeau atașați moralmente de patria adoptivă** ,n-au vrut să se considere minoritari , **declarându-se satisfăcuți în România .**

Raportul CGM/

...Comunitățile din Durostor și Caliacra .

Acțiunea lor politică în Dobrogea Nouă ,s-a dus , mai ales, prin comunitățile lor din **Silistra și Bazargic**.Aici s-au organizat ; de aici pornesc revendicările ; de aici , în ultima vreme,**și-au întins legăturile cu bulgarii din Basarabia și Banat** .

/1936.Memoriul intelectualilor din Cadrilater

Minoritatea bulgară a adresat Consiliului de Miniștri și altor organisme un *Memoriu* , semnat de cca 40 intelectuali din Cadrilater , în care **se plâneau de un tratament nedrept** .

Memoriul a fost depus și la **Comisariatul pentru Minorități** ,de o delegație de 6 senatori , în frunte cu **Hristo Țancoff (fost senator și primar al Bazargicului) dr.Novacev ,Iordan Lefterov** (președ. comunit. din Silistra)

Memoriul are **vreo 10 doleanțe** : împrumutarea ;dreptul la cumpărarea de pământ ; școli , etc)

#1938.Iredentism bulgar

În ultima vreme, **Comunitatea bulgară** din Bazargic, **a fost dizolvată, fiind dovedită cu unele asocieri politice din Bulgaria**. Acum a constituit un nou comitet.

Presa din Bulgaria duce o campanie **susținută de sprijin a minorității bulgare din România**. **Asociațiile pan-bulgare** din România, au luat inițiativa pregătirii unui **Memorandum**, adresat Marilor Puteri, în care cer **"dreptul la autodeterminare pentru minoritatea bulgară din România"**

Ațiunea, se pare, **este privită cu rezervă de către conducătorii minorității bulgare**, care se tem de consecințe, în caz de nereușită.

Bulgarii / 1938

50.) Încadrarea minorităților în FRN , 3 ian.'39 - oct.'39

(AIC, fond casa Regală , Carol II , dosar 33 / 1938 ; ziarele timpului)

[LD :am tratat pe larg chestiunea în cartea mea (p. 116-123) plasând-o în context internațional al momentului .Mai ales problema minorității germane , maghiare și bulgare , aparținând unor state cu vădite politici revizioniste. Pentru că au avut și ele ponderea lor în schimbarea regimului politic românesc . De data aceasta urmăresc doar încadrarea partidelor minoritare în structurile nou create .**Vezi fișier Minorități]**

Adeziunea minorităților în FRN a fost urmărită și comentată pe plan internațional.

Prin Constituția din febr.'38, partidele minoritare au fost considerate dizolvate , la fel ca cele românești .

...Calendarul încadrării.

La 1 mai '38 ,s-a creat *Comisariatul General pentru Minorități*

La 3 mai '38 ,s-a publicat *Decretul* de organizare al CGM .

La 15 dec.'38, s-a creat *Frontul Renașterii Naționale* .

La 3 ian.'39 , a fost publicat *Regulamentul FRN* .

Art. 6 prevedea : " *Minoritățile etnice înscrise în FRN își pot valorifica în secțiuni proprii drepturile ce le sunt asigurate prin legile în vigoare* " .

Astfel au intrat în FRN :bulgarii, ucrainenii ,

≈10 febr.'39:Bulgarii

-10 febr. - bulgarii . conducători :**Menciu Nicolof , Țancof, Toporof**

Reprezentanții bulgarilor, însoțiți de Silviu Dragomir, au fost **primiți de Armand Călinescu** , ocazie cu care s-a semnat un **Acord privind aderarea lor la FRN.** , în condiții similare cu germanii și ungurii.

Actul a fost semnat de **Jordan Lefterof , Enciu Nicolov, Gheorghii Zogof (Silistra)**

Ulterior, prin înalt Decret-Regal, **3 reprezentanți bulgari au fost desemnați în Consiliul Superior Național :Nicolof, Cristu Țancof (Bazargic), Toporof .**

(AIC, fond MPN , dosar 2136 , f 22 ;*România, Timpul, Universul*, 12 februarie'39.)

≈5 oct.'39.Ucrainenii

-La 20 ian.'39 , se înscrie în FRN **C.Krakalia , fost președ. al Partidului Țărănesc ucrainean**

-5 oct - ucrainenii : **Vi. Zaloziacky, G.Alexievici , I.Gavriliuc.**

Textul de aderare a fost identic . Prin autorizații speciale , **le-a fost recunoscut dreptul de a se organiza în FRN , în organizații proprii** .

[LD : în lucrarea lui , Bănescu **dă cite din opiniile privind această problemă :**

-Silviu Dragomir , cuvântare , Arad , toamna 1939

-Argetoianu , ș.a. despre activitatea lui Silviu Dragomir ...]

Minoritățile în FRN / 1938/ '39 49.)

51.)Cristu Țancof(FRN, bulgari),senator,Declarație în Senat , 22 iunie.'39

(DS; MO , 22 iunie.'39)

Atenție ! I-am dat și la Guvern Călinescu XVI

/Satisfacție și recunoștință față de MSR

"Constatând cu mare satisfacție că grija de a ni se asigura posibilitatea pentru

dezvoltarea noastră pe teren economic, social și cultural , potrivit particularităților noastre etnice a fost așezată în Mesajul Regal în rândul problemelor de competență ale Statului, adânc recunoscător Majestății Sale pentru aceasta, noi, cetățenii români de origine bulgară , fiii aceleiași țări , afară de problemele care ne privesc în particular , nu putem să rămânem indiferenți și față de soluționarea celorlalte probleme de ordin general.

/Dorință de colaborare sinceră și loială

"Suportând în aceeași măsură , consecințele bune sau rele ale acestor probleme , înțelegem a ne uni forțele cu ale poporului întreg , pentru înfruntarea greutăților ce stau în calea bunei soluționări. Această atitudine a noastră este inspirată de concepția că o conviețuire sinceră și loială impune o colaborare de aceeași natură.

/Comparație între regimul trecut și cel actual

" Privind noua așezare a țării în componerea de azi cu cea din trecut , **o frapantă deosebire apare deodată**. În domeniul politic s-au schimbat relațiile dintre cetățeni . Ura , învrăjbirea, și antagonismul au fost înlocuite cu dezvoltarea sentimentului de **solidaritate între toate clasele sociale și naționalitățile etnice din țară** .

"În domeniul administrativ, s-a asigurat ordinea și justiția și s-au luat măsuri pentru ca bunul public să ajungă la menirea lui.

" Pe domeniul economic s-a dat atenția corespunzătoare forțelor productive în ordinea importanței lor . Așa vedem, cu drept cuvânt, agricultura pusă în primul rând , dându-i-se atenția cuvenită prin acordarea de sprijin material și moral. Această atenție e cu atât mai justificată ,cu cât în seamă că pătura agricultorilor reprezintă un mare procent din populația țării .

"Nu au fost neglijate nici operele în a căror [indescifrabil] grijăe și realizare a pus țara noastră în rândul țărilor occidentale.

/Regimul minorităților etnice

"În ce privește minoritățile, **lăsate în trecut la bunul plac al partidismului**, prin noua așezare **a fost asigurată unitatea națională** .

Li s-a creat **posibilitatea legală de a-și organiza o viață proprie** , potrivit particularităților lor etnice în cadrul întregii țări, asigurându-se astfel **o colaborare armonioasă și sinceră** între toți cetățenii țării.

«Bulgarii

"Majoritatea etnică bulgară , pe care am onoarea să o reprezint aici , în Marele Corp, apreciind **necesitatea și utilitatea acestei noi ordine introduse în țară**, rămâne **convinsă că va căpăta satisfacție deplină în justele ei cereri**, asigură că va da tot **sprijinul moral și material pentru întărirea și dezvoltarea noii ordini în Stat** , și aceasta **cu sinceritatea și devotamentul către Țară și Tron** "

Cristu Țanșof / 22iun.'39

52)Titus Cercavschy (polonez senator numit de rege),discurs, 24 iunie'39

"Agriculator" ,Suceava.

(D.S., MO nr 6, șed. din 23 iunie 1939, pag.127-128)

Atenție! L-am dat și la Guvern Călinescu, XVI

[LD :fără îndoială, discursul acestui om este emoțional și exaltat Îl dau ,din cel puțin trei motive :pe de o parte ,pentru a mai da o dovadă privind **regimul generos acordat minorităților** - cât de puțini polonezi se aflau în România ! ;pe de altă parte ,pentru **a medita dacă osanalele aduse regilor** ,pot fi inventariate în categoria "**cultul personalității**"- cum a fost în cazul dictatorilor Stalin, Hitler, Ceaușescu ; în sfârșit ,pentru a lua "**tempertura**" **României** cu doar 2 luni înainte de încheierea pactului germano-sovietic și declanșarea războiului]

/Polonezii- în parlamentul român

"Luând cuvântul în calitate de reprezentant autorizat al Polonilor din România , mă simt foarte impresionat de faptul că, de la Unire încoace , glasul minorității polone va răsună pentru prima dată de la această înaltă tribună .

"Cu toate că am participat la alegerile din trecut ,n-am reușit să trimitem un reprezentant al nostru în parlamentul țării.**Luptele politice din trecut au fost dăunătoare** , nu numai

majorității române , dar **și minorităților etnice .** "

-1918.Momente de neuitat a polonezilor

Ca și în primul parlament al României întregite minoritatea polonă se bucură iarăși că are în primul parlament al Renașterii Naționale un reprezentant al ei în Maturul Corp. Aici să-mi fie îngăduit a face o mică comparație între **clipele istorice din anul 1918** și prefacerile epocale prin care trecem astăzi.

Neavând posibilitate a în decursul celor 20 de ani a expune programul nostru în fața parlamentului țării ,**ne-am bazat pe declarația istorică** depusă la **Congresul Unirii din Cernăuți ,de dr.Kwiatkowski** , reprezentantul de atunci al polonilor din România , care în calitate de **unic reprezentant minoritar** a făcut parte din **delegația care a prezentat la Iași Regelui Ferdinand I și Reginei Maria ,actul istoric de Unire a Bucovinei cu Patria-Mumă**.Atunci , în acele clipe mărețe ,**Regele întregitorul a binevoit a asigura pe reprezentantul polonilor , că ei vor sta sub ocrotirea părintească a suveranului** , iar la **18 mai 1920** , cu prilejul vizitei Majestaților Lor la Cernăuți , în casa polonă, minoritatea noastră a fost **încă o dată asigurată că se va bucura de aceleași drepturi ca și Români**. Aceste cuvinte regale s-au revărsat din înaltele trepte ale Tronului și s-au așezat pe veci pe inimile adânc recunoscătoare ale Polonilor din România .

-Recunoștință Regelui Carol II

"Amintind aceste clipe istorice și scumpe pentru noi, țin să precizez că minoritatea polonă le retrăește astăzi în aceeași măsură.Când **la alegerile recente** unde am întrunit aproape 20.000 de voturi n-am reușit să dobândim un mandat în Camera Deputaților , Majestatea Sa Regele **Carol II**, ocrotitorul și părintele adevărat al tuturor cetățenilor , binevoit **să mă numească senator din categoria agriculturii**.

▫Declarația programatică poloneză

După o întrerupere de 20 de ani, reprezentantul Polonilor apare în mijlocul dvs , d-lor senatori, pentru a depune **o declarație programatică** la proiectul de răspuns la Mesajul Regal, care să fie **o continuare firească a declarației** ce am avut cinstea să o depun la **3 februarie** ,în fața d-lui primministru .

-Constituția '38

"Noua Constituție din anul 1938 a produs o schimbare fericită și definitivă în structura politică, socială și economică a României Mari și Întregite .Grație înțelepciunii neîntrecute a MSRegelui Carol II, Marele ocrotitor și călăuzitor a destinelor românești , s-a preschimbat toată înfățișarea țării noastre . Prin stricta aplicare a legilor , prin disciplină , muncă și cinste , întreaga viață românească de Stat a luat un avânt admirabil.

-Legi și instituții admirabile

"Noua lege administrativă , unificare legislativă , admirabile creațiuni ca : Straja Țării, Premilitarii, Serviciul Social, iată daruri bunecuvântate pentru toți și create de geniul providențial al Suveranului nostru , creatorul și salvatorul României noi. Toate aceste înfăptuiri mărețe au fost încununare prin înființarea unui **Front politic , național, unitar și autoritar.**"

-România-stat național unitar și corporatist

"Minoritatea polonă, pe care am cinstea să o reprezint aici, era prima care prin adeziunea ei spontană și necondiționată la Frontul Renașterii Naționale, a dovedit încă o dată , ca și în anul 1918 , că **recunoaște fără rezerve** , că într-un **stat național unitar și corporatist** , cum este de fapt astăzi România Nouă, **primatul românismului este un imperativ național** , care rezultă din drepturile firești și istorice ale neamului românesc.

-Primatul românismului asigură drepturile minorităților

"Noi , Polonii, exprimăm prin această declarație ferma noastră hotărâre că **vom susține și vom menține această indiscutabilă ideologie a Românilor** oricând și oriunde , știind că, cu cât mai eficace va fi aportul nostru cetățenesc și patriotic ,**cu atât mai mari vor fi și drepturile noastre de care ne vom bucura** în domeniul reprezentativ , cultural,

bisericesc, de rit romano catolic ,social și economic ." [...]

-Recunoștință guvernului.

"...exprim adâncă mea recunoștință și mulțumită înaltului guvern, cu dl președinte al Consiliului Călinescu în frunte. **Strălucita politică externă** a înaltului guvern și în **alianța și prietenia cu Polonia** primită în inimile noastre cu mare satisfacție [...]
Titus Cercavshy / 23 iunie.'39
